

OPINNÄYTETYÖ

Koulunuorisotyötä toisella asteella

Mission Possible koulunuorisotyön kehittämishankkeen
arviointitutkimus

Tarja Matikainen

Yhteisöpedagogi

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(muodossa 5/2022)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi AMK, Järjestö- ja nuorisotyö MOVE

Tekijät: Matikainen, Tarja

Opinnäytetyön nimi: Koulunuorisotyötä toisella asteella. Mission Possible koulunuorisotyön kehittämishankkeen arviointitutkimus

Sivumäärä: 44 ja 4 liitesivua

Työn ohjaaja: Nieminen, Sanna

Työn tilaaja: Joensuun Nuorisoverstas ry

Opinnäytetyössäni arvioin Joensuun Nuorisoverstas ry:n Mission Possible koulunuorisotyön kehittämishanketta. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esille hankkeen toimintaan osallistuneiden nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä ja saada tietoa, kuinka nuorten osallisuutta on saatu lisättyä opiskelijoiden kouluarjessa, asuntola- ja vapaa-ajantoiminnassa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös tuoda esiin Mission Possible hanketyön moniammatillisen yhteistyön kehittämisajatuksia ja uusia hyviä käytäntöjä koulunuorisotyön ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyölle.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineistonkeruu tapahtui käyttämällä menetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelin neljää Mission Possible toimintaan osallistunutta nuorta sekä kahta hankkeen koulunuorisotyöntekijää. Haastattelut toteutettiin pari- ja yksilöhaastatteluina, joista saatua aineistoa käsiteltiin teemoittelun avulla.

Tutkimuksessa keskeisintä oli kuulla hankkeen toimintaan osallistuneiden nuorten kokemuksia koulunuorisotyöstä ja saada tietoa koulunuorisotyön menetelmien toimivuudesta sekä moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavista tekijöistä. Tutkimustuloksista kävi ilmi, että hankkeen koulunuorisotyöllä on ollut myönteisiä vaikutuksia nuorten arkielämään ja opiskeluun. Tulokset osoittivat, että Mission Possible toiminnalla on saatu lisättyä nuorten yhteisöllistä kohtaamista, arjen hallinnan taitoja sekä opintoihin ja kouluyhteisöön kiinnostymistä. Mission Possible koulunuorisotyö on onnistunut luomaan hyvin toimivia koulunuorisotyön malleja yhteistyöoppilaitosten kanssa.

Opinnäytetyö on tuonut uutta tietoa työn tilaajalle, jonka tuloksia tilaaja voi hyödyntää hanketoiminnan merkityksellisyyden esiintuomiseksi ja hankkeen jatkuvuuden tukemiseksi. Opinnäytetyö tuo ajankohtaista tietoa koulunuorisotyön merkityksestä laajentuneen oppivelvollisuuden muuttumisen aikana. Opinnäytetyötutkimukseeni koottuja kehittämishankkeen tuottamia koulunuorisotyön hyviksi käytännöiksi todettuja malleja ja käytännön toimintatapoja voidaan hyödyntää toisen asteen koulunuorisotyön ammattialan kehittämiseen.

Asiasanat: koulunuorisotyö, moniammatillinen yhteistyö, osallisuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences

Name of the Degree: Community educator, Bachelor's degree in NGO and youth work

Author: Matikainen, Tarja

Title: School youth work in secondary education. Mission Possible evaluation study of a school youth work development project

Number of Pages: 44 and 4 attachment pages

Supervisor: Nieminen, Sanna

Commissioned by: Humak University of Applied Sciences

In my thesis, I evaluate Joensuu Nuorisoverstas Association's Mission Possible school youth work development project. The aim of my thesis was to present how young people, who participated in Mission Possible activities, viewed school youth work. The aim was also to obtain information on how the social inclusion of young people has been increased in educational institutions, dormitories and leisure activities. The purpose of the thesis was to present the project's good practices to enhance the development of interprofessional cooperation as well as introduce new good practices for co-operation between school youth work and education providers.

The thesis was carried out as a qualitative study, in which the data collection took place using a semi-structured thematic interview as a method. I interviewed four young people and two school youth workers involved in the project. The interviews were conducted as pair and individual interviews. I processed the interview material using a themed method.

The main focus of the study was to hear what the young people, who participated in the project, thought about the school youth work and to get information about the effectiveness of school youth work methods and the factors influencing interprofessional cooperation. The research results showed that Mission Possible school youth work has had a positive impact on young people's daily lives and studies. The results showed that Mission Possible's activities have increased young people's community encounters, everyday management skills and attachment to studies and the school community. Mission Possible school youth work has succeeded in creating well-functioning models of school youth work with partner institutions.

The client can utilize the results of the thesis to highlight the relevance of the project activities and to support the continuity of the project. The thesis provides topical information on the importance of school youth work during the change of extended compulsory education. The good practices and models of school youth work presented in this thesis can be utilized for the development of the secondary school and vocational institutions' youth work profession.

Keywords: school youth work, multidisciplinary cooperation, social inclusion

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA JA OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	8
	2.1 Tilaaaja	8
	2.2 Mission Possible -koulunuorisotyön kehittämishanke.....	9
3	KOULU KOKONAISVALTAISEN KASVUN, KASVATUKSEN JA OPPIMISEN YMPÄRISTÖNÄ	12
	3.1 Koulu kasvuympäristönä	12
	3.2 Sosiaalipedagogista kasvatusta kouluissa	13
	3.3 Moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen oppilaitoksissa	13
	3.4 Koulunuorisotyön mahdollisuudet.....	15
	3.5 Koulunuorisotyön käytännöt.....	16
	3.6 Osallisuus.....	19
	3.7 Nuorten osallisuus.....	21
4	TUTKIMUKSELLINEN KEHITTÄMISTYÖ	23
	4.1 Tutkimusmenetelmät.....	23
	4.2 Aineistonkeruun menetelmänä puolistrukturoitu teemahaastattelu	24
	4.3 Tutkimusaineiston analysointi, tulkinta ja luotettavuus.....	26
5	TULOKSET	28
	5.1 Koulunuorisotyöntekijä.....	28
	5.2 Yksilöllisestä kohtaamisesta tukea arjen haasteisiin.....	30
	5.3 Yksinäisyydestä yhteisöön.....	31

5.4 Koulunuorisotyötä moniammatillisessa ympäristössä.....	33
5.5 Tulevaisuuden näkymät ja toiminnan kehittäminen	35
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
7 ARVIOINTI	41
7.1 Tilaajan arvio	41
7.2 Pohdintaa opinnäytetyöprosessista	42
LÄHTEET	44

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tekeminen alkoi jo pari kuukautta aiemmin ennen kuin tiesin sen aiheita. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta opintojakson ryhmätehtävässä haastattelimme Joensuun Nuorisoverstaan Mission Possible hankkeen työntekijää Jonna Karhapäätä koulunuorisotyöstä. Haastattelun ja reportaasin kirjoittamisen myötä kiinnostuin hankkeen toiminnasta ja kuulin, että hankkeesta olisi mahdollista tehdä opinnäytetyönä arviointitutkimus. Koulunuorisotyö oli minulle uusi asia ja olin aluksi epävarma siitä opinnäytetyön aiheena. Kypsyttelin asiaa hetken ajan, kunnes päätin aloittaa tutkimustyön hankkeesta ja kiinnostukseni aiheeseen kasvoi tutkimukseni myötä. Huomasin myös, että ns. kiinteästi tehtävä koulunuorisotyö ei ole pelkästään minulle uusi asia vaan se on uutta myös yleisesti toisen asteen oppilaitoksissa. Tämä havainto sain minut kiinnostumaan aiheestani enemmän koska koin tutkimuksen tuovan jotakin uutta ammattialalle ja tilaajalle.

Käytin koulunuorisotyön tietoperustaan tutustumiseen runsaasti aikaa hahmottaakseni koulun ja nuorisotyön välisiä käytäntöjä ja mitä koulunuorisotyöllä tarkoitetaan. Aiemmin tehty ryhmätö mahdollisti syvällisemmän perehtymisen koulunuorisotyöhön ja hankkeeseen ennen opinnäytetyön aloittamista. Kiinteää koulunuorisotyötä on tehty jo vuosia perusasteella mutta toisella asteella se on vielä uusi asia. Toisen asteen oppilaitoksissa opiskelussa on tapahtunut muutoksia viime vuosina, kuten koronapandemian aikainen etäopiskelu ja sen jälkeen jatkuneet koronarajoitukset. Myöskin oppivelvollisuuslaki on muuttunut vuonna 2020 siten, että oppivelvollisen on suoritettava perusopetuksen jälkeen lukiokoulutus, ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto (Oppivelvollisuuslaki 2020/1214).

Koulunuorisotyö on yhä hakemassa paikkaansa kouluyhteisössä, vaikka oppilaitos ja nuorisotyö pyrkivät tekemään yhä tiiviimpää ja yhteisiin tavoitteisiin tähtäävää moniammatillista yhteistyötä. Koronarahoitusten myötä sekä oppivelvollisuuden muutoksesta johtuen nuorisotyötä tuotu osaksi oppilaitoksien toimintaa, esimerkiksi Mission Possible hankemuotoisena työnä.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen Joensuun Nuorisoverstas ry:n Mission Possible hankkeen koulunuorisotyö toimintaa, jota on järjestetty kahdessa joensuulaisessa lukiossa ja yhdessä ammattikoulussa sekä asuntolassa ja nuorisokeskuksessa. Tutkimuksen lähtökohtana on kuulla hankkeen toimintaan osallistuneiden nuorten kokemuksia koulunuorisotyöstä ja sen vaikutuksista heidän osallisuuden kokemuksiinsa. Tässä opinnäytetyössä osallisuudella tarkoitetaan sosiaalista osallisuutta. Kiilakosken mukaan sosiaalisen osallisuuden voidaan ajatella muodostuvan kuulumisesta, arvostuksesta, toimivista suhteista sekä hyväksytystä ja turvallisesta paikasta osana yhteisöä. Koulunuorisotyön tehtävänä on tukea nuorten välisiä suhteita sekä kehittää ja antaa mahdollisuuksia ryhmäprosesseille. (Kiilakoski 41, 51.)

Ryhmäprosessien käynnistäjänä on ollut Mission Possible koulunuorisotyöntekijät, jotka ovat toteuttaneet erilaisia nuorisotyöntapoja toimia oppilaitos- ja asuntola- ja vapaa-ajan ympäristössä. Koulunuorisotyölle on ominaista, että se tapahtuu formaalin opetuksen ulkopuolella kohdaten opiskelijoita pääasiassa heidän vapaa-ajallaan ja ilman opetuksellista arviointia. Koulunuorisotyön vapaamuotoisuudesta huolimatta, sen toiminta on tavoitteellista ja suunniteltua, ja sitä suunnitellaan yhdessä yhteistyöoppilaitosten kanssa moniammatillisissa tiimeissä. Opinnäytetyössä tutkin myös, mitkä asiat vaikuttavat hyvin toimivaan moniammatilliseen yhteistyöhön. Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa tässä opinnäytetyössä ammattikoulussa ja lukiossa toimivien työntekijöiden yhteistyötä oppilashuoltotiimeissä, joissa työskentelee koulu yhteisön eri alojen ammattilaisia.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa arvioin kuinka Mission Possible hankkeen koulunuorisotyötoiminta on lisännyt yhteistyöoppilaitosten opiskelijoiden osallisuutta. Tutkimustuloksissa tuon esille Mission Possible koulunuorisotyön muotoja ja niiden vaikutusta opiskelijoiden elämään sekä moniammatillisen yhteistyön hyviä käytäntöjä ja kehittämisajatuksia yhteistyön edistämiseksi.

2 TILAAJA JA OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena on arvioida Joensuun Nuorisoverstas ry:n Mission Possible kehittämishanketta, joka on toteutettu aluehallintoviraston myöntämällä erityisavustuksella 2021–2022. Hankkeen tavoitteena on kehittää toisen asteen koulunuorisotyötä ja asuntolatoimintaa ennaltaehkäisevän nuorisotyön keinoin. (Karhapää 2021.) Arviointitutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten hankkeen tavoitteet toteutuivat ja minkälaisia kehittämistarpeita hankkeessa on. Tutkimuksen avulla tuodaan esiin nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä ja saadaan tietoa, kuinka nuorten osallisuutta on saatu lisättyä opiskelijoiden kouluarjessa, asuntola- ja vapaaajantoiminnassa. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös tuoda esiin Mission Possible hanketyön moniammatillisen yhteistyön kehittämisajatuksia ja uusia hyviä käytäntöjä koulunuorisotyön ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyölle.

Tutkimuskysymyksiä ovat: Miten toisella asteella opiskelevat nuoret ovat kokeneet Mission Possible – hankkeen tarjoaman toiminnan ja tuen? Mitkä asiat ovat lisänneet Mission Possible nuorisotyön vaikuttavuutta eli toiminnasta johtuvaa nuoressa tapahtunutta muutosta?

Mitkä asiat vaikuttavat moniammatillisen oppilaitosyhteisön toimivaan yhteistyöhön oppilaitoksessa? Tutkimuskysymyksiin etsitään vastauksia laadullista aineistoa keräämällä. Menetelmänä käytettiin hankkeen eri toimintoihin aktiivisesti osallistuneiden nuorten puolistrukturoituja teemahaastatteluita sekä hanketyöntekijöiden parihaastattelua.

2.1 Tilaaja

Opinnäytetyön tilaaja on Joensuun Nuorisoverstas ry, jonka toiminnan tarkoituksena on nuorten elämänhallinnan valmiuksien ja arjentaitojen edistäminen sekä koulutukseen ja työelämään siirtymisen tukeminen. Yhdistyksen toimintamuotoja ovat seudullinen nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja kehittämishankkeet. (Joensuun Nuorisoverstas 2021, 3.) Joensuun Nuorisoverstas ry:n Mission Possible -kehittämishankkeen toiminta on ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ja sen tavoitteena on kehittää toisen asteen koulunuorisotyötä ja asuntolatoimintaa (Karhapää & Ratilainen 2021).

Yhdistys on toiminut jo vuodesta 1995 ja se on merkittävä työpajatoiminnan tarjoaja omalla toiminta-alueellaan. Yhdistys toimii osana Joensuun alueen Seudullisen nuorten työpajatoiminnan ohjausryhmää, joka käsittelee kokouksissaan nuorten tilannetta ja yleisiä

kehittämislinjauksia sekä arvioi seudullisen työpajatoiminnan tavoitteita ja tuloksia. Nuorisoverstas toimii aktiivisesti myös verkostoissaan, joka koostuu nuoria lähettävistä tahoista, nuorten monialaisista yhteistyöverkostoista sekä nuorten jatkopolkuja mahdollistavista tahoista. Lisäksi yhteistyötä tehdään eri alojen yrityksiin ja yhdistysten kanssa esimerkiksi vierailujen, alihankinnan ja muun yhteistyön kautta. (Joensuun Nuorisoverstas ry 2020, 3, 7.)

Nuorisoverstaan seudulliseen työpajatoiminnan kohderyhmään kuuluvat 16–28-vuotiaat nuoret, joiden kotikunta on Joensuu, Kontiolahti tai Liperi. Nuoret ohjautuvat Nuorisoverstaan palveluihin muun muassa TE-palveluiden, sosiaali- ja terveystoimen, etsivän nuorisotyön ja oppilaitosten kautta. Nuoria ohjautuu palvelun pariin myös muun muassa mielenterveyspalveluiden, oppilaitosten ja asumisyksiköiden kautta. Osa nuorista tulee työpajalle oma-aloitteisesti. Joensuun Nuorisoverstaalla positiivisena tuloksena pidetään työn, koulutuksen, armeijan tai jonkun muun nuoren omaa tulevaisuutta edistävän toiminnan alkamista. Nuorisoverstaan vuoden 2020 toimintakertomuksessa mukaan 95 %:lla nuorista suunnitelma toteutui myönteisesti. (Joensuun Nuorisoverstas ry 2020, 4–5.)

2.2 Mission Possible -koulunuorisotyön kehittämishanke

Koronapandemian aikainen lähiopetuksen puuttuminen on aiheuttanut oppimisen ja hyvinvoinnin haasteita. Valtio on myöntänyt erityisavustuksia kuntien nuorisotyöhön kouluissa ja oppilaitoksissa paikatakseen lähiopetuksen puuttumisen aiheuttamia vajeita. (Jurvanen, Kauppinen, Kiilakoski, Kivijärvi, Laine, Nyman-Kurkiala & Siegfriids 2021.) Mission Possible kehittämishanke on toteutettu Aluehallintoviraston myöntämällä korona-avustuksella, jonka tarkoituksena on lisätä nuorisotyöntekijöitä kouluihin ja oppilaitoksiin. Nuorisotyöntekijöiden tehtävänä on tukea nuorten oppimista, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta yhteistyössä koulun tai oppilaitoksen muun kasvatushenkilöstön kanssa. Aluehallintovirasto on määritellyt toiminnan tavoitteiksi lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämisen ja heidän elämäntaitojen vahvistamisen ja syrjäytymisen ehkäisemisen. Lisäavustuksella on palkattu uusia etsivän nuorisotyöntekijöitä, joiden tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä tarvittavan palvelun ja tuen piiriin. Etsivän nuorisotyön kautta nuorilla on mahdollisuus vapaaehtoiseen, turvalliseen ja luotettavaan aikuiskontaktiin. (Aluehallintovirasto 2022a.)

Mission Possible hankkeen kohderyhmään kuuluvat 16–25-vuotiaat toisen asteen opiskelijat Joensuun yhteiskoulun lukiossa, Joensuun lyseon lukiossa sekä Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä Riveria ammattikoulussa ja Riverian Peltolan asuntolassa (Karhapää 2021).

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta sekä tarjota opiskelijoille keinoja opiskelun sekä arjen hallinnan ja hyvinvoinnin tukemiseen (Karhapää & Rättiläinen 2021). Mission Possible hankkeessa kehitetään nuorille yhteisöllistä toimintaa, sekä yksilö- ja ryhmätoimintaa opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja loppuunsaattamiseksi. Tavoitteena on myös kokeilla ja löytää uusia hyviä käytäntöjä koulunuorisotyön ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyölle, jossa huomioidaan myös Suomen hallituksen oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteet. (Aluehallintovirasto 2022b.)

Mission Possible hanketyöntekijöiden verkostoihin kuuluu vahvasti yhteistyöoppilaitokset, niissä toimivat oppilashuoltotiimit ja nuorten palveluiden nuorisotyöntekijät sekä sosiaali-toimi. Hanketyöntekijät ovat myös mukana koulun moniammatillisissa tiimeissä.

Lisäksi verkostoihin kuuluvat ohjaamo, alueen kolmannen sektorin toimijat sekä muut nuorisotalan kehittämissryhmät. Nuoret ohjautuivat hankkeen toimintaan mukaan esimerkiksi ottamalla itse yhteyttä hanketyöntekijään. Nuoria tuli myös mukaan toimintaan oppilashuollon, opettajien tai sosiaalitoimen kautta. (Karhapää 2021.)

Hankkeen kaksi koulunuorisotyöntekijää toimivat oppilaitoksissa, asuntolassa ja nuorisokeskuksessa kevät- ja syyslukukausina 2021 ja 2022. Koulunuorisotyöntekijät toivat nuorisotyötä esiin erilaisten toimintamallien ja prosessien avulla, joita kehitettiin havainnoimalla nuoria ja tekemällä heille kyselyitä. Nuorisotyöntekijät järjestivät oppilaitoksissa ja asuntolassa yhteisöllistä toimintaa, pienryhmätoimintaa ja yksilöohjausta. Vapaa-ajan toimintaa järjestettiin myös asuntolassa ja nuorisokeskuksessa. Korona-aikana toimintaa järjestettiin myös verkossa Discord-kanavalla. Asuntolatoiminnassa korostui yhteisöllisyys, jota lisättiin yhteisillä asuntolailloilla pienryhmätoiminnalla sekä kertomalla harrastusmahdollisuuksista ja tekemällä esimerkiksi kaupunkisuunnistusta, jonka tavoitteena oli uuteen kaupunkiin ja muihin nuoriin tutustuminen. Toimintaa räätälöitiin myös nuorten omien tarpeiden ja toiveiden pohjalta. (Karhapää 2021.)

Mission Possible hankkeen rahoitus on kertaluontoinen. Hankkeen tavoitteena on löytää ja luoda nuorisotyön ja oppilaitoksen pysyvämpiä yhteistyömalleja mutta 1,5 vuoden hankeaika on haasteellinen toimintamallien juurruttamisessa osaksi oppilaitosten rakenteita. Hankkeen toiminta-aika päättyy 30.6.2022. Keskeinen kysymys on, miten toimintaa saadaan jatkumaan ja kuinka sen saisi pysyväksi osaksi oppilaitosten arkeen, kaupungin nuorisotyöhön ja

yhdistyksen omaan toimintaan. Yhdistyksen mahdollisuus toiminnan jatkamiselle on etsiä rahoitusta toisista rahoitusmalleista. (Karhapää 2021.)

Mission Possible hankkeen arviointitutkimus tuo esiin hankkeen vaikutusta opiskelijoiden osallisuuden edistämässä. Tutkimus tuo esiin myös hankkeessa saavutettuja koulunuorisotyön ja oppilaitosten yhteisiä hyviä käytäntöjä yhteisöllisyyden lisäämiseksi ja nuorten tukemiseksi yksilöinä ja ryhminä. Opinnäytetyö voi auttaa hahmottamaan oppilaitosten moniammatillisen kasvattajayhteisön toimintaa ja tehtäviä, joita ovat nuorten kasvun, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukeminen sekä niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppiminen (XAMK 2022).

3 KOULU KOKONAISVALTAISEN KASVUN, KASVATUKSEN JA OPPIMISEN YMPÄRISTÖNÄ

Tässä luvussa kuvaan koulua kasvuympäristönä, koulun sosiaalipedagogista työtettä, koulun ja nuorisotyön yhteistyön mahdollisuuksia, koulunuorisotyötä ja sen käytäntöjä sekä moniammatillista yhteistyötä kouluissa. Opinnäytetyössä käsitteellä koulu tarkoitan myös oppilaitoksia, kuten ammattikoulua ja lukiota. Olen tarkastellut koulunuorisotyötä käsitteenä tutustumalla Kiilakosken ”Koulu on enemmän” teokseen, joka pohjautuu vuosina 2012–2014 toteutuneeseen Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto Kanuunan hankkeeseen, jossa tutkittiin koulun ja nuorisotyön kehittymistä ja kehittämistä. Tarkastelen myös koulua kasvu- ja oppiympäristönä sosiaalipedagogisesta näkökulmasta.

3.1 Koulu kasvuympäristönä

Ihminen kasvaa koko elämänsä ajan erilaisissa yhteisöissä kuten perheessä, koulussa, harrastuksissa, työtehtävissä ja erilaisissa ympäristöissä, joissa on toisia ihmisiä (Suomen sosiaalipedagoginen seura ry 2022). Kasvatuksessa voidaan ajatella olevan neljä erilaista tilaa, jotka ovat erilaisia kasvatustyön ympäristöjä. Ensimmäinen kasvatuksen tila on koti ja perhe. Toinen kasvatuksen tila on koulu. Koulu on formaalin kasvatuksen tila, jonka toimintaa ohjaavat lainsäädäntö ja viralliset säädökset kuten opetussuunnitelmien määrittelemät tavoitteet ja toimintamuodot. Koulun lisäksi muita formaalia kasvatusta antavia tahoja ovat esimerkiksi varhaiskasvatus, ammatillinen koulutus ja korkeakoulutus. (Nivala & Rynänen 2019, 235.)

Kolmannen kasvatuksen tilan muodostaa nonformaali kasvatus, jolla tarkoitetaan muodollisen kasvatuksen ulkopuolella tapahtuvaa kasvatuksellista toimintaa. Nonformaali kasvatus on organisotua ja tavoitteellista mutta sen oppimisen sisältöä ei ole säädetty muodollisesti, eikä sen tarjoaman kasvatuksen ole tarkoitus antaa todistuksia tai valmistaa tutkintoon. Nonformaalia kasvatustoimijoita ovat esimerkiksi nuorisotyö, harrastustoiminta, vapaa sivistystyö, kansalaisjärjestöjen sekä muiden kolmannen sektorin kasvatuksellinen työ. Neljäs kasvun tila on informaalioppiminen, jossa kasvamisen ajatellaan koostuvan ihmisen elämän jokapäiväisistä kontakteista, kokemuksista ja ympäristöstä. Arkielämässä tapahtuva informaali oppiminen ei ole tietoisesti tavoitteellista mutta yksilön kasvamiselle erittäin merkityksellistä. (Nivala & Rynänen 2019, 236.)

3.2 Sosiaalipedagogista kasvatusta kouluissa

Sosiaalipedagogiikka on tieteenala, käytännön työnala ja koulutusala. Tieteenalana sillä on yhteisiä kasvatuksellisia näkökulmia yhteiskuntatieteiden ja kasvatustieteen kanssa. Sosiaalipedagoginen työ voi olla kasvatuksen kysymyksiä korostavaa sosiaalista työtä tai sosiaalisen kasvun tukemista kasvatustyössä. Sosiaalipedagoginen ajattelu voi olla monien ammattilaisten työotteen perustana esimerkiksi sosiaali- kasvatus- ja terveysalalla. (Nivala & Ryyänen 2019, 15.)

Sosiaalipedagogiikassa vahvistetaan osallisuuden sosiaalista perustaa (Nivala & Ryyänen 2019, 239), joka muodostuu kuulumisesta, arvostuksesta, toimivista suhteista sekä hyväksytystä ja turvallisesta paikasta osana itseä isompaa yhteisöä (Kiilakoski 2014, 41). Sosiaalipedagogiikassa on keskeistä prosessit, joissa ihminen kasvaa yhteisöjen ja yhteiskunnan jäseneksi ja jäsenenä. Ihmisen kasvua voidaan tukea elämän eri vaiheissa kasvatuksella eli pedagogisella toiminnalla. Sosiaalipedagogiikassa kasvu ja kasvatusta nähdään tapahtuvan laajasti eri elämän osa-alueilla arkipäivän kasvatuksesta formaaleihin kasvun ympäristöihin. (Suomen sosiaalipedagoginen seura ry 2022.)

Koulun toiminnalla on erilaisia kasvatuksellisia vaikutuksia (Nivala & Ryyänen 2019, 240). Niitä voidaan tarkastella kasvun ja kasvamisen prosesseina, jotka ei välttämättä edellytä aikuisten tietoista pyrkimystä kasvattaa (Kiilakoski 2014, 45). Kouluissa opitaan myös koulun käytännöistä ja sosiaalisen vuorovaikutuksen malleista, miten yhteiskunnassa toimitaan ja mitä nuorilta odotetaan. Sosiaalipedagogiikan hyvänkohtamisen periaatteita ovat kunnioitus, läsnäolo, kiinnostus, kuunteleminen, luottamus, empaattisuus ja avoimuus. Tukemalla yhteistä toimintaa ja kaikkien pääsemistä siihen mukaan voidaan vahvistaa yhteenkuuluvuuden kokemuksia ja yksilön tunteita omasta merkityksellisyydestä osana ryhmää (Nivala & Ryyänen 2019, 238–240.)

3.3 Moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen oppilaitoksissa

Koulun ja oppilaitoksien tehtävä perustuu oppivelvollisuuteen, jonka tavoitteena on turvata kaikille ihmisille heidän elämässään tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä yhdenvertaiset oppimisen mahdollisuudet. Laajennettu oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021 ja sen tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen tutkinnon. Lisäksi oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on nostaa kaikkien koulutustasojen koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja

yhdenvertaisuutta sekä lasten ja nuorten hyvinvointia. Tavoitteena on myös kehittää toisen asteen valmistavia koulutuksia ja nivelvaiheen ohjausta. (Oppivelvollisuuslaki 2014/2020.) Koulujen ja oppilaitosten vastuu kasvattajana on lisääntynyt, mutta resurssit eivät kuitenkaan riitä lisääntyneeseen kasvatustuuseen, joten nuorisotyö voi toimia koulujen ja oppilaitosten tukena kasvatustuuseen, tulevaisuus- ja yhteiskunnallisten tehtävien osalta (Kantonen 2022).

Moniammatillinen yhteistyö ja nuorisotyö on kirjoitettu myös Valtakunnallisen nuorisotyön- ja politiikan ohjelmaan eli VANUPOON, jonka tavoitteena on nuoren merkityksellinen elämä ja osallisuus yhteiskunnassa. Ohjelma kattaa kaikki alle 29-vuotiaat nuorisolain tarkoittamat nuoret Suomessa. VANUPON pääteemat ovat nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Tavoitteena on varmistaa kaikille nuorille merkityksellisen elämän edellytykset tukemalla sujuvaa arkea, tarjoamalla osallistumiseen ja vaikuttamiseen tarvittavia keinoja ja lisätä luottamusta yhteiskuntaan. (Opetus - ja Kulttuuriministeriö 2020, 8.)

Koulut ja oppilaitokset ovat pitkälle kehittyneitä järjestelmiä, joiden toimintaa on mukautettu tukemalla nykyisiä käytäntöjä. Kouluille ja oppilaitoksille nuorisotyö voi olla uusi asia, koska sen työote poikkeaa koulun totutuista käytännöistä, jolloin koulun rakenteet eivät ole valmiina tukemassa nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijöiden työn tullessa osaksi koulujen ja oppilaitosten arkea kouluyhteisön tulee hyväksyä toimintaan mukaan uusi ammattiryhmä. (Kiilakoski 2014, 86, 55.) Yhteistyön suunnitteluun ja kehittämiseen tulisi varata riittävästi resursseja, koska sen onnistumisen edellytyksiä ovat avoin keskustelukulttuuri sekä oppilaitoksen henkilökunnan sitoutuminen koulunuorisotyöhön. Koulunuorisotyöntekijän kuuluminen kouluyhteisöön on tärkeää, jolloin myös informaatiota voidaan jakaa avoimesti. (Moilanen 2021, 12.)

Koulunuorisotyötä koskevassa artikkelissa on esitelty koulunuorisotyöntekijä Erja Sulosen työtehtäviä. Sulonen pitää tärkeänä kaikkien kouluympäristössä toimivien yhteistä arkea niin, että jokainen tietää mitä toinen tekee ja missä asioissa kenenkin puoleen kannattaa kääntyä. Sulosen aloittaessa koulunuorisotyöntekijänä hänen oli mahdollisuus tavata ohjausryhmää, johon kuului rehtori, opinto-ohjaaja, oppilaskunnan hallituksen ja tukioppilastoiminnan vastaavat opettajat, vastaavia opettajia, aineopettaja, koulunkäynninohjaaja ja koulukuraattori. Ohjausryhmässä keskusteltiin, millaista osaamista Sulosella on annettavana nuorisotyöntekijänä ja millaiset asiat kuuluivat hänen työhönsä. (Göös 2022. 1–2.)

Koulujen ja oppilaitosten moniammatillista yhteistyötä vahvistamalla voidaan tukea nuorten hyvinvointia, oppimista, kouluviihtyvyyttä, vahvistaa minäkuvaa, lisätä tuetusti

oppimisympäristöjen yhteisöllisyyttä ja ennaltaehkäistä syrjäytymiseen liittyviä tekijöitä. Moniammatillinen yhteistyö voi auttaa nuorta vahvistamaan voimavarojaan, jotka auttavat rakentamaan toimivaa arkielämää ja löytämään ratkaisuja elämän hankalissa tilanteissa ja vastoin käymisissä. Nuorten mielenterveyteen ja itsenäisyyteen voi vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi yksinäisyys, huono itsetunto, sosiaalinen jännittäminen, opiskeluun liittyvä stressi, kiusaaminen, syrjintä ja päihteiden käyttö. (Opetus - ja Kulttuuriministeriö 2020, 15.)

Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa tässä opinnäytetyössä ammattikoulussa ja lukiossa toimivien työntekijöiden yhteistyötä oppilashuoltotiimeissä. Oppilashuollosta vastaavat kaikki kouluyhteisössä työskentelevät ja sitä toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja myös kotien kanssa (Tieteen termipankki 2022).

3.4 Koulunuorisotyön mahdollisuudet

Koulussa tehtävän nuorisotyön käsitteet eivät ole vielä vakiintuneet. Valtion avustuksessa käytetään muotoa ”koulussa ja oppilaitoksessa tehtävä nuorisotyö”, jonka on ajateltu kuvaavan eri ammattiryhmien yhteistä kasvatustoimintaa ja myös oppilaitosten ulkopuolelle laajentuvaa toimintaa. Termin koulunuorisotyö on katsottu kuvaavan enemmän kouluissa ja koulujen ehdoilla tehtävää työtä. (Jurvanen, Kauppinen, Kiilakoski, Kivijärvi, Laine, Nyman-Kurkiala & Siegfriids 2021.) Kouvolan kaupungin Koulunuorisotyön käsikirjassa koulunuorisotyöllä tarkoitetaan koulussa kiinteästi tehtävää nuorisotyötä, jossa nuorisotyöntekijä toimii osana koulun arkea. Koulunuorisotyöntekijän työtehtäviä ovat muun muassa yhteisöllisyyden lisääminen, kiusaamisen ehkäiseminen ja kouluviihtyvyyden parantaminen. Nuorisotyö koululla tarkoittaa työtä, jossa nuorisotyöntekijä ei toimi vakituisesti koululla, vaan käy pitämässä siellä vierailevana nuorisotyöntekijänä esimerkiksi päihdekasvatus- tai ryhmäytymistunteja. (Ahlberg, Appelgren, Häsä, Järvinen, Komulainen, Koponen, Kääpä, Laitinen, Penttilä, Rihu & Tani 2018, 3.) Opinnäytetyö tutkimuksessa käytän käsitettä koulunuorisotyö, jolla tarkoitan koulussa ja oppilaitoksessa kiinteästi tehtävää nuorisotyötä, jossa koulunuorisotyöntekijä toimii osana koulun arkea ja yhteistyössä koulun muiden työntekijöiden kanssa.

Kuva 1. Koulun ja nuorisotyön yhteistyön mahdollisia tasoja (Kiilakoski 2014, 52).

Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa voi olla hyvin monitasoista. Kiilakoski kuvaa koulun ja nuorisotyön yhteistyön mahdollisuuksia jaettuna neljälle eri tasolle. Tasojen tarkasteleminen auttaa hahmottamaan millaisia tarpeita ja motiiveja koulun ja nuorisotyön yhteistyöllä haetaan ja miten sen työskentelytavat palvelevat laajemmin koulun tavoitteita ja toimintakulttuuria. Ensimmäinen taso on koulu kasvuyhteisönä, jonka ajatuksena on, että nuorisotyö osallistuu muiden toimijoiden kanssa koulun kehittämiseen kasvuyhteisönä. Toinen taso kuvaa nuorisotyön osallistumista tiedollisen ja taidollisen oppimisen vahvistamiseen, esimerkiksi tarjoamalla toisenlaisia oppimisen paikkoja ja menetelmiä. Kolmannella tasolla nuorisotyö pyrkii tukemaan arkea mahdollistaen koulun muille toimijoille tilaisuuden yhteisön rakentamiseen ja oppimisen edistämiseen, jolloin nuorisotyön tehtävänä on esimerkiksi tukea ryhmäprosesseja ja tukea mahdollisia koulun määrittelemiä ongelmatilanteita. Neljäs taso on kohdennetut palvelut, jossa nuorisotyö osallistuu esimerkiksi erityisopetukseen ja auttaa opintojen loppuun saattamisessa ja oppivelvollisuuden suorittamisessa. (Kiilakoski 2014, 51–52.)

3.5 Koulunuorisotyön käytännöt

Koulunuorisotyön käytäntöihin vaikuttaa koulun tai oppilaitoksen tarpeet ja tavoitteet. Kiilakosken näkemyksenä on, että koulunuorisotyön toiminnot ovat kaikkein hyödyllisimpiä silloin, kun ne liittyvät laajemmin koulun toimintaan. Pysyvämpiä tuloksia saavutetaan yhteistyöllä,

kun toiminnot kytkeytyvät koulun tavoitteisiin ja näin edistäisivät koulun kehittymistä kasvuyhteisönä. Kiilakoski tarkastelee tutkimuksessaan nuorisotyöntekemiä toimintoja koulussa, joita on jaettu sen mukaan, mikä niiden kohde on ollut. Toimintoja on esimerkiksi yksilötyö, pienryhmätyö, luokkien kanssa tehtävä työ, koko koulun tasolla tehtävät toiminnot ja pitkäkestoiset yhteisölliset toiminnot. (Kiilakoski 2014, 106, 24.)

Koulu on olemassa jokaista nuorta varten. Nuoria arvioidaan yksilöinä mutta nuoret opiskelevat ryhmässä, jossa opetus on harvoin yksilöllistä. Kiilakoski arvioi nuorisotyöntekijän vahvuudeksi mahdollisuuden kohdata nuori vapaamuotoisesti ja päästä keskustelemaan asioista, joista ei muuten ole mahdollisuus päästä keskustelemaan koulussa. Nuorisotyöntekijä voi olla nuorelle mahdollisuus kohdata luotettava ja kuunteleva aikuinen oppilaitosympäristössä ilman arviointia opetustilanteen ulkopuolella. (Kiilakoski 2014, 87–88.) Tilanteen vaatiessa nuori voidaan ohjata kuraattorin tai muun tarvittavan palvelun pariin (Moilanen 21).

Koulunuorisotyöntekijä voi kohdata nuoria vapaamuotoisesti tai muun tekemisen lomassa, jossa otetaan kontaktia nuoreen ja keskustellaan hänen kanssaan. Kiilakoski kertoo tutkimuksessaan, että nuorisotyön tehtävänä on olla kiinnostunut nuoren elämästä ja tilanteesta. Nuorisotyön kohtaamisen painopiste ei ole ongelmissa, vaan ne voivat tulla esiin nuorisotyön käynnistämien prosessien ja kehityskulkujen kautta. Nuorisotyöntekijät pystyvät vapaa-ajan ja nuorisokulttuurien tuntemuksensa kautta huomaamaan paremmin mahdollista ongelmakäyttäytymistä, kuten vertaisryhmästä ulossulkemista, masentuneisuutta tai päihteiden käyttöä. Nuorisotyöntekijät ovat raportoineet, että myös yksilökontaktit ovat tärkeitä nuorille. Ohjauksessa olevien nuorten haasteina ovat olleet esimerkiksi kouluviihtyvyys, suorituspaineeet, harrastuksettomuus ja yksinäisyys. (Kiilakoski 2014, 88–90.)

Spontaania kohtaamista nuoren kanssa voi tapahtua esimerkiksi välitunnilla, jossa koulunuorisotyöntekijä on helposti saavutettavissa. Koulunuorisotyöntekijä luo aktiivisesti tilanteita, joissa nuoret voivat tavata toisiaan, voivat toimia yhdessä ja pääsevät vaikuttamaan ja tuottamaan yhteistä toimintaa. Välituntitilanteissa voi myös havainnoida nuoria ja ryhmiä heille vapaassa toimintaympäristössä. Havainnoinnin avulla voidaan tutustua nuoriin ja saada uutta tietoa nuorten välisistä sosiaalisista suhteista. Koulunuorisotyöntekijä voi tehdä myös luokkahavainnointia, jonka tarpeena voi olla esimerkiksi luokkaan tutustuminen, ryhmän väliset sosiaaliset suhteet tai kiusaaminen. Luokkahavainnoinnissa kerrotaan etukäteen opettajalle ja nuorille miksi havainnointia tehdään ja että havainnointi koskee opettajaa ja nuoria. Havainnoinnin tulokset voidaan myös purkaa tarpeen mukaan nuorten, opettajan ja niiden henkilöiden kanssa,

keitä havainnointi koskee. Luokkahavainnoinnin pohjalta voidaan suunnitella jatkossa tapahtuvaa luokalle sopivaa jatkotyöskentelyä. (Moilanen 2021, 14–15.)

Kiilakoski arvioi, että ryhmadynamiikka ei kehity koulussa automaattisesti kaikkia nuoria tukevaksi. Nuorisotyöntekijät voivat vaikuttaa positiivisen ryhmadynamiikan kehittämiseen ryhmäyttämisen menetelmillä. (Kiilakoski 2014, 95–96.) Ryhmäytys on yhteisöllisyyttä lisäävä menetelmä, jossa ryhmän jäsenet tekevät yhdessä toiminnallisia tehtäviä. Ryhmäytymisellä voi vaikuttaa esimerkiksi luokan yhteishengen vahvistamiseen ryhmän muovautumisvaiheessa. (Moilanen 2021, 19.)

Yhteisöllinen toiminta voi olla myös ns. huoltamotoimintaa, jolla tarkoitetaan teemallista toimintaa välitunneilla tai koulupäivän päättymisen jälkeistä toimintaa, joihin osallistuminen on nuorille vapaaehtoista. Huoltamon toiminta voi olla vapaamuotoista tai siinä voi olla erilaisia teemoja, kuten esimerkiksi itsetunto, sosiaaliset suhteet tai sukupuolinen moninaisuus. Toimintaa voidaan järjestää yhdessä erilaisissa tiimeissä, joihin voidaan valita aiheesta riippuen sopiva kokoonpano. Toiminnan järjestäjä tiimiin voi kuulua esimerkiksi kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, koulunuorisotyöntekijä tai jalkautuva nuorisotyöntekijä. (Moilanen 2021, 21.)

Mission Possible -hankkeessa koulunuorisotyötä on tehty lukiolla, ammattikoululla, asuntolassa ja nuorisokeskuksessa, joissa hankkeen kaksi koulunuorisotyöntekijää järjestävät ohjattua yhteisöllistä toimintaa. Kohdennettua nuorisotyön toimintoja on ollut yksilöohjaus opintojen eteenpäin viemiseksi, pienryhmätoiminta, uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen, teemallinen asuntolatoiminta ja kesätoiminnan retket yhdessä Nuorisoverstaan nuorten kanssa. Opiskelijoille on järjestetty myös teemallisia hetkiä ja viikoittaista välituntitoimintaa oppilaitoksissa sekä nuorisokeskuksessa. (Karhapää 2021.)

Mission Possible koulunuorisotyöntekijät ovat huomanneet korona-ajan tuomaa yksinäisyyttä ja ahdistusta nuorten keskuudessa. Käytännössä se on ilmennyt niin, että nuoret eivät uskalla tulla kouluun, ryhmään meneminen ahdistaa ja erityisesti isoissa ryhmissä oleminen voi pelottaa. Mission Possible hankkeen nuorisotyöntekijät ovat tuttuja henkilöitä kouluympäristöstä, jolloin nuorten on helpompi tulla mukaan toimintaan myös vapaa-ajalla. Nuorella on myös koulupäivän jälkeen monta mahdollisuutta olla tutun ohjaajan kanssa ja tulla osallistumaan toimintoihin. Monipuolinen ohjaus on erityisen hyödyllistä nuorille, joilla on haasteita sosiaalisissa taidoissa tai elämäntilanteissa. Asuntola asumisessa haasteiksi voi muodostua esimerkiksi syrjäytyminen asuntolayhteisöstä, mikäli nuori ei saa kavereita uudelta

paikkakunnalta tai tutustu muihin asuntolassa asuviin. Mission Possible- hankkeen asuntolatoiminnassa korostuu yhteisöllisen toiminnan järjestäminen sekä alussa harrastusmahdollisuuksista kertominen ja uuteen kotikaupunkiin tutustuminen. Toimintaa räätälöidään myös nuorten omien tarpeiden ja toiveiden pohjalta. (Karhapää 2021.)

3.6 Osallisuus

Tässä kappaleessa kuvaan osallisuuden käsitettä yhteiskuntatasolla, viranomaispuheessa ja yksilötasolla. Tarkastelen myös mitä osallisuus tarkoittaa Mission Possible koulunuorisotyön kehittämishankkeessa. Tuon esiin nuorten osallisuuteen ja toisen asteen koulutuksen moniammatillista yhteistyötä koskevaa lainsäädäntöä sekä nuorisolakia ja opetushuoltolakia osallisuuden näkökulmista.

Osallisuus on laaja käsite ja se voi tarkoittaa monia asioita riippuen missä yhteydessä sitä käytetään. Osallisuus tarkoittaa, että ihmisellä mahdollisuus vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja mahdollisuuksiin, kuten ammatin valintaan, olemaan osa yhteisöä ja kuulua itselle tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin (THL 2022a), joissa voi vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Yhteisöjä voivat olla esimerkiksi kaveripiiri, perhe, asuinalueen ihmiset, harrastusryhmät, yhdistys tai yhteiskunta (THL 2022b yhteisöissä).

Osallisuuden käsitettä voidaan käyttää monessa eri yhteydessä, kuten yhteiskuntatasolla politiikassa, viranomaispuheessa ja yksilötasolla. Teoksessa ”Osallisuuden viitekehystä rakentamassa” laveaa osallisuuden käsitettä tarkastellaan eri ministeriöiden näkökulmista. Sosiaali- ja terveysministeriössä osallisuudesta kerrotaan aktiivisena kansalaisuutena, aktivoimisena ja yhdenvertaisina palveluina. Oikeusministeriössä osallisuudella tarkoitetaan ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Opetus- ja kulttuuriministeriössä osallisuudessa painotetaan merkityksellisyyttä ja mahdollisuuksia. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017,4.)

Nivala ja Ryyänen täsmentävät mitä osallisuudella lavealla käsitteellä tarkoitetaan eri yhteyksissä ja mitä sillä pyritään aikaansaamaan. He kuvaavat osallisuuden tarkoittavan ihmisen ja yhteisöjen sekä ihmisen ja yhteiskunnan välistä suhdetta, jossa ihmisen hyvinvoinnille on merkityksellistä tuntea kuuluvansa ja kuulua johonkin yhteisöön. (Nivala & Ryyänen 2019, 10.) Osallisuutta on määritelty kahdella tavalla. Ensimmäisen määritelmän mukaan osallisuus liittyy sosiaaliseen syrjäytymiseen ja köyhyyden torjumiseen. Tällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi

sosiaalista osallisuutta, jota voi olla esimerkiksi koulutuspaikan löytäminen nuorelle peruskoulun jälkeen tai oikeus saada taloudellista tukea sosiaaliturvan kautta. Nivala ja Ryyänen tarkastelee osallisuutta myös vastakohtien kautta, jolloin sosiaalisen osallisuuden käsitteen vastakohtana on osattomuus. Osattomuuden ajatellaan tarkoittavan erityisesti osattomuutta yhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista ja voimavaroista, joiden tehtävänä on turvata elintaso ja elämänlaatu. Toisen näkökulman mukaan osallisuus on kokemuksellinen asia, joka liittyy yhteiskunnalliseen osallistumiseen, poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksiin ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Yhteiskunnallisen osallisuuden vastakohtana tarkastellaan passiivisuutta. (Mt., 18–19.) Passiivisessa kansalaisuudessa ihmisten ajatellaan olevan objekteja, mutta he eivät ole osallistuvia ja vaikuttavia toimijoita (Harju 2020). Olen koonnut taulukkoon 1 Nivalan ja Ryyänen määrittelemiä osallisuuden vastakäsitteitä, joiden avulla voidaan tarkastella mitä osallisuus on ja mitä osallisuus ei ole.

Taulukko 1: Tarja Matikainen 2022. Mukailtu lähteestä Nivala & Ryyänen 2019, 19–20.

Osallisuus on	Osallisuus ei ole
Aktiivisuus ja osallistuminen	Passiivisuus
Kiinnostus ympäristöä kohtaan ja halu vaikuttaa siihen	Välinpitämättömyys
Osansa saaminen yhteiskunnan resursseista ja mahdollisuuksista	Osattomuus
Paikan löytäminen yhteiskunnassa eri toimintajärjestelmiin	Syrjäytyminen
Eläminen yhteydessä itseensä, ympäristöönsä ja yhteiskuntaan	Vieraantumisen

Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke Sokrassa nähdään osallisuuden liittyvän vahvasti erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Aineellisia hyvinvoinnin lähteitä ovat esimerkiksi kohtuullinen toimeentulo, asuminen, koulutus ja harrastusmahdollisuudet. Aineettomia hyvinvoinnin lähteitä voivat olla esimerkiksi luottamus ja luovuus. Aineellisen ja aineettoman väliin sijoitettavia hyvinvoinnin lähteitä ovat esimerkiksi luonto, taide ja kulttuuri. Hyvinvointia voidaan lisätä erilaisten yhteiskunnallisten palveluiden avulla, joita ovat esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalvelut, kuntoutus, sosiaalityö ja päivähoito sekä erilaiset ihmisten toimintavalmiuksia lisäävät palvelut. (Isola, Kaartinen, Leeman, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2018. 4).

3.7 Nuorten osallisuus

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä heidän kykyjään ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Tavoitteena on myös tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä ja niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppimista. Nuorisolain tehtävänä on myös tukea nuorten harrastamista ja kansalaistoimintaa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. (Nuorisolaki 2016/1285.)

Oppilaitoksissa oppilaiden tukena toimii moniammatillinen opiskeluhoitoryhmä, jonka jäsenet pyrkivät edistämään oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Oppilas- ja opiskeluhoitolain tarkoituksena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta. Tarkoituksena on myös ehkäistä ongelmien syntymistä ja edistää oppilaitos yhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia. Lain tehtävänä on turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoollon palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskeluhoollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.)

Nuorisolain mukaan paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanemista varten tulee kunnassa olla ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä on kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia yhteistyössä nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien sekä muita nuorten palveluja tuottavien tahojen kanssa. Yhteistyöverkoston tehtävänä on koota tietoa nuorten kasvu- ja elinoloista ja käyttää tietoa päätösten tekemisen ja toiminnan kehittämisen tueksi. Yhteistyöverkoston toiminnan tulee edistää nuorille suunnattujen palveluiden yhteensovittamista, nuorten palveluun ohjaamisen yhteisiä menettelytapoja ja sujuvaa tiedonvaihtoa. (Nuorisolaki 1285/2016.)

Kiilakoski jakaa osallisuuden käsitteen kahteen osa-alueeseen, joita ovat sosiaalinen osallisuus ja poliittinen osallisuus. Sosiaalinen osallisuus muodostuu kuulumisesta, jäsenyydestä, arvostuksesta, toimivista suhteista, hyväksytystä ja turvallisesta paikasta osana itseä isompaa yhteisöä. Poliittisessa osallisuudessa korostuu päätöksenteko, vaikuttaminen, osallistuminen lähiympäristön suunnitteluun, muutosten näkeminen, vallan jakaminen ja vastuu. Nuorisotyö koulussa tai oppilaitoksessa voi keskittyä tukemaan nuorten välisiä suhteita ja kehittämään ryhmäprosesseja, jolloin sen tehtävänä on tukea nuorten sosiaalista osallisuutta. Nuorisotyö voi myös tukea kouluosallisuuden edistämistä tukemalla nuorten osallistumista koulun

kehittämiseen ja heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. (Kiilakoski 2014, 41, 51.) Vastuutehtävien ja todellisten vaikutusmahdollisuuksien myötä nuoret kokevat asiat enemmän omikseen ja sitoutuvat heitä koskevaan toimintaan. Osallistava toiminta tarkoittaa osallistumismahdollisuuksien tarjoamista kaikille nuorille, jonka seurauksena voidaan aikaan saada muutoksia heidän elinympäristössään. Osallistavaa toimintaa voi olla esimerkiksi koulunuorisotyöntekijän tai oppilashuoltoryhmän ohjaama toiminta oppilaitoksissa tai nuorten omia vaikuttamismahdollisuuksia edistävä opiskelijakuntatoiminta. (MLL 2019.)

Osallisuus Mission Possible hankkeessa tarkoittaa opiskelijoiden yhteisöön kuulumisen vahvistamista oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla. Hankkeen koulunuorisotyöntekijät järjestävät oppilaitoksissa toimintaa, jossa nuorten on helppo ottaa kontaktia nuorisotyöntekijään ja toisiinsa sekä olla osana oppilaitos- tai luokkayhteisöä. Toiminta voi olla esimerkiksi vapaamuotoista kohtaamista tai tietylle luokalle suunnattua toimintaa. Koulunuorisotyöntekijät ovat myös oppilaitoksissa kohtaamassa ja vaihtamassa kuulumisia nuorten kanssa. Hankkeen tarjoaman yksilöohjauksen avulla voidaan kannustaa nuoria opiskeluun liittyvissä asioissa ja opintojen loppuun saattamisessa. Yksilöohjauksessa voidaan myös vahvistaa nuoren positiivista vaikuttamista oman elämänsä kulkuun. Nuorisotyöntekijä voi tukea nuorta esimerkiksi arjenhallintaan liittyvissä asioissa, kaverisuhteissa tai harrastuksen aloittamisessa. Koulunuorisotyöntekijöiden työskentely ammattikoulun asuntolassa tukee nuorten itsenäistymistä, kaverisuhteiden syntymistä ja ylläpitämistä, harrastuksen aloittamista sekä asuinalueeseen ja kotikaupunkiin tutustumista. (Karhapää 2021.)

4 TUTKIMUKSELLINEN KEHITTÄMISTYÖ

Tässä luvussa kerron menetelmistä, joita olen käyttänyt tutkimusprosessissani. Käyn läpi tutkimuskysymyksiä, kerron tutkimusmenetelmästäni ja sen valitsemisesta, aineistonkeruun toteuttamisesta sekä tutkimusaineiston analysoinnista ja tulkinnasta. Peilaan valitsemiani tutkimusmenetelmiä tietoperustaan ja kerron miksi olen valinnut juuri nämä tutkimusmenetelmät. Tässä luvussa pohdin myös tutkimukseni luotettavuutta sekä tutkimuseettisiä näkökulmia.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esiin nuorten näkemyksiä koulunuorisotyöstä ja saada tietoa, kuinka nuorten osallisuutta on saatu lisättyä opiskelijoiden kouluarjessa, asuntola- ja vapaa-ajantoiminnassa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös tuoda esiin Mission Possible hanketyön moniammatillisen yhteistyön kehittämisajatuksia ja uusia hyviä käytäntöjä koulunuorisotyön ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyölle.

Tutkimuskysymyksiä ovat: Miten toisella asteella opiskelevat nuoret ovat kokeneet Mission Possible – hankkeen tarjoaman toiminnan ja tuen? Mitkä asiat ovat lisänneet Mission Possible nuorisotyön vaikuttavuutta eli toiminnasta johtuvaa nuoressa tapahtunutta muutosta? Mitkä asiat vaikuttavat moniammatillisen oppilaitosyhteisön toimivaan yhteistyöhön oppilaitoksessa?

4.1 Tutkimusmenetelmät

Valitsin opinnäytetyöni tutkimusotteeksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen. Mielestäni se sopi parhaiten tutkimukseni menetelmäksi, koska tavoitteeni oli saada esiin tutkittavien kokemuksia koulunuorisotyöstä. Laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä tunnusmerkkejä ovat muun muassa pyrkimys tavoittaa tutkittavien näkökulma ja harkinnanvarainen otanta, jossa keskitytään pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niitä mahdollisimman perusteellisesti. Tällöin aineiston tutkimuskriteerinä toimii määrän sijaan laatu. (Eskola & Suoranta 1998, 15,18.) Opinnäytetutkimustani varten haastattelin kahta hankkeen koulunuorisotyöntekijää sekä valitsin haastateltavaksi neljä nuorta, jotka olivat osallistuneet aktiivisesti hankkeen toimintaan.

Laadullisen tutkimuksessa suositetaan ihmisiä tiedonkeräämisen lähteenä, jolloin tutkimusmetodeina voidaan käyttää esimerkiksi teema- ja ryhmähaastattelua (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 155). Valitsin laadullisen tutkimusotteen, koska tutkimuksessani oli keskeisintä saada tietoa hankkeen toimintaan osallistuneiden nuorten kokemuksista sekä myös kuulla

koulunuorisotyöntekijöiden kokemuksista hankkeen eri vaiheissa ja moniammatillisen yhteistyön käytännöistä.

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkija voi paljastaa analyysivaiheessa tutkittavasta asiasta uusia seikkoja. Siksi katsotaan, että laadullisen tutkimuksen lähtökohtana ei ole jonkun tietyn teorian tai hypoteesin testaaminen vaan aineiston monipuolinen ja yksityiskohmainen tarkastelu. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 155.) Haastatteluita suunniteltaessa ja tehdessä koin teema- ja parihaastattelumetodien lisäävän mahdollisuuksia tarkastella tutkittavia asioita monipuolisemmin. Haastattelutilanteiden teemahaastattelulle ominainen vapaamuotoisuus auttoi tuottamaan aineistoa, jonka suhteen minulla ei ollut ennakko-odotuksia.

4.2 Aineistonkeruun menetelmänä puolistrukturoitu teemahaastattelu

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun. Puolistrukturoitu haastattelu tarkoittaa, että kysymykset ovat kaikille haastateltaville samat ja haastateltavat saavat vastata kysymyksiin omin sanoin. Teemahaastattelussa aiheet eli teema-alueet ovat määrätty etukäteen, mutta menetelmästä puuttuu kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Haastattelijan tehtävänä on varmistaa, että kaikki etukäteen päätetyt teema-alueet käydään läpi haastattelussa mutta niiden järjestys ja laajuus vaihtelevat haastattelusta toiseen. (Eskola & Suoranta 1998, 87.)

Tutkimuksessani käytin kahden oppilaitoksen nuoren yksilöhaastatteluissa samaa etukäteen valmisteltua kysymysrunkoa. Asuntolan nuorten parihaastattelun asuntolaan liittyvät kysymykset olivat hieman erilaisia, mutta muilta osin kaikissa kolmessa nuorten haastattelussa oli samat teemat. Toteutin koulunuorisotyöntekijöiden haastattelun parihaastatteluna, jonka kysymykset olin valmistellut etukäteen. Kaikissa haastatteluissa esitin teemahaastattelulle tyypillisesti lisäkysymyksiä, johon haastateltavat saivat vastata myös keskustelemalla teemaan liittyvistä asioista vapaamuotoisesti. Teemahaastattelulle ominainen lähestymistapa oli hyvä valinta, koska se auttoi tuomaan esiin uusia asioita, joita en osannut odottaa kysymyksiä rakentaessa. Puolistrukturoidulle haastattelulle tyypillinen valmiiksi tehty kysymysrunko auttoi hahmottamaan haastatteluiden aikana missä teemoissa olimme menossa.

Haastattelin neljää Mission Possible toimintaan osallistunutta nuorta sekä kahta hankkeen koulunuorisotyöntekijää. Haastatteluun valitsin nuoria, jotka olivat aktiivisesti mukana hankkeen eri toiminnoissa. Tein yhteensä neljä haastattelua, joista yksi oli lukion nuoren haastattelu, yksi ammattikoulun nuoren haastattelu, yksi asuntolan nuorten parihaastattelu sekä yksi hankkeen

koulunuorisotyöntekijöiden parihaastattelu. Parihaastattelu on ryhmähaastattelun muoto, jossa voidaan saada helposti tietoa molempia haastateltavia koskevista asioista, kuten haastateltavien sosiaalisesta ympäristöstä tai pienoiskulttuurien merkityksistä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 61). Toteutin asuntolan nuorten haastattelun parihaastatteluna, jotta nuoret voisivat saada tukea toisiltaan ja keskustella rennommin haastatteluteemojen ympärillä. Parihaastatteluita käytetään esimerkiksi kasvatustieteellisessä tutkimuksessa haastateltaessa lapsia ja nuoria. Menetelmä on todettu hyväksi silloin kun voidaan ennakoida haastateltavien olevan arkoja tai ujoja haastattelutilanteessa. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 197, 198.) Valitsin parihaastattelun myös koulunuorisotyöntekijöiden haastattelumenetelmäksi, jotta haastattelun teemoista olisi helppo synnyttää keskustelua ja saada koulunuorisotyöntekijöiden toimintaan pohjautuvaa hiljaista tietoa esille.

Haastatteluiden tarkoituksena oli tuottaa opinnäytetyön tutkimusaineisto. Ennen haastattelukysymysten laadintaa tutustuin opinnäytetyön keskeisten käsitteiden tietoperustaan syvällisesti. Nuorten haastatteluiden kysymysten lähtökohtana käytin THL:N osallisuusindikaattorin väittämiä, joiden tehtävänä on kartoittaa vastaajan kuuluvuuden tunteita, tekemisen merkityksellisyttä ja toimintamahdollisuuksia. (THL 2022c.) Esittelin kysymykset ja kysymysten lähtökohdat tilaajalle ja muokkasin kysymyksiä heidän kommenttien pohjalta.

Hankkeen koulunuorisotyöntekijät kysyivät nuoria mukaan haastatteluun. Haastattelut toteutettiin nuorille luontevissa arjenympäristöissä eli oppilaitoksissa ja asuntolassa. Tiedotin haastateltavia tutkimuksestani tutkimuseettisten käytäntöjen mukaisesti esittämällä haastateltaville tutkittavan informointilomakkeen. Kiinnitin huomiota tutkimuseettisen lomakkeen selkeään kieleen ja kerroin nuorille tutkimuksesta ja haastattelusta. Haastattelutilanteen alussa paikalla oli nuorille tuttu hankkeen koulunuorisotyöntekijä ja keskustelimme hetken aikaa yhdessä. Haastattelutilanteissa koulunuorisotyöntekijät eivät olleet paikalla. Olen työskennellyt radiotoimittajana ja luultavasti sen vuoksi haastattelijana oleminen ja haastattelemisen oli minulle luontevaa. Haastattelutilanteissa pyrin luomaan kiireettömän ja rauhallisen kohtaamisen, jossa oli reilusti aikaa vastata kysymyksiin ja mahdollisuus keskusteluun haastattelun teemojen ympärillä.

4.3 Tutkimusaineiston analysointi, tulkinta ja luotettavuus

Olin saanut kerättyä aineistoa tekemällä neljä erilaista haastattelua, jonka jälkeen aloitin käsittelemään niistä tullutta tutkimusaineistoa. Litteroin kaikki haastattelut alustavasti Wordin litterointiohjelmalla, jonka jälkeen tarkastin ja litteroin sanatarkasti jokaisen haastattelun alusta loppuun. Neljästä haastattelusta tuli litteroitua materiaalia yhteensä 23 sivua. Valitsin aineiston analysointimenetelmäksi teemoittelun. Teemoittelu tarkoittaa analyysivaiheessa aineistosta esiin nousseita piirteitä, jotka ovat yhteisiä useille haastateltaville. Yhteiset piirteet voivat pohjautua haastattelun teemoihin, jolloin tutkimuksen lähtökohtaiset teemat voivat nousta esiin haastatteluissa. Lisäksi esille voi nousta myös muita uusia teemoja. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 173.)

Lukiessani litteroituja haastatteluita läpi huomasin niiden sisältävän toistuvia yhteisiä teemoja. Etsin sellaisia toistuvia teemoja aineistosta, jotka sopivat tutkimuskysymyksiini. Ensimmäisessä teemoittelun vaiheessa jaoin aineistoa teemoihin, joita olivat: toimintaan osallistumisen tavat, yhteisöllisyyden lisääminen, mihin nuoret ovat saaneet tukea koulunuorisotyöntekijöiltä, ajatukset koulunuorisotyöstä ja koulunuorisotyöntekijöistä, koronan vaikutus elämään ja Mission Possible koulunuorisotyön toiminnan jatkumisen merkitys. Etsin kaikista haastatteluista yhteisiä teemoja ja maalasin jokaisen teematekstin eriväriseksi. Kokosin kaikki samanväriset teemat omaksi tiedostoksi. Lopulta minulla oli yhdeksän eri teemallista eri värein kirjoitettua tiedostoa.

Seuraavaksi aloitin kirjoittamaan tutkimukseni tuloksista. Tein usein toistuvista aineiston teemoista opinnäytetyöhöni otsikoita, joiden alle kokosin otsikkoon liittyviä teemoja. Jotkut teemoista yhdistyivät ja jotkut nimesin uudestaan. Välillä palasin alkuperäiseen litterointiaineistoon ja katsoin haastatteluaineistoja omina kokonaisuuksinaan. Löysin teemoista yhtäläisyyksiä aiemmin tutustumaani tietoperustaan ja peilasin haastatteluista saamaani aineistoa siihen.

Tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkimuksen reliaabelius, jolla tarkoitetaan mittaustulosten toistettavuutta. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 213.) Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt kuvaamaan jokaisen kohdan tarkasti vaihe vaiheelta, siten, että tutkimus olisi mahdollista toistaa kuvailuni pohjalta. Tutkimuksen luotettavuuden arviointiin liittyy myös tutkimuksen validius eli pätevyys, joka tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata tutkimuksessa määriteltyä asiaa (mt., 213). Olen käynyt useita keskusteluja työn tilaajan kanssa ollakseni varma, että olen

ymmärtänyt koulunuorisotyöhön liittyvien käsitteiden merkitykset. Keskusteluiden perusteella olen pystynyt tarkentamaan tutkimusaihetta ja määrittelemään tutkimuskysymykset selkeästi.

Olen tutustunut tutkimustyön eettiseen ohjeistukseen tutkimuksen erivaiheissa. Hyvän tutkimuseettisen käytännön mukaan tutkimuksen tarkoitusta tulisi tarkastella siitä näkökulmasta, kuinka tutkimus parantaa tutkittavien inhimillistä tilannetta. Lisäksi tutkimukseen tarvitaan tutkittavana olevien henkilöiden suostumus tutkimukseen. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 20.) Olen tiedottanut tutkimuksesta tutkittaville henkilöille tutkimuseettisten käytäntöjen mukaisesti, jota olen kuvannut kohdassa 4.2. Haastateltavien nuorten anonymiteetti on huomioitu haastatteluiden aikana ja aineiston käsittelyssä, siten että haastateltavien nuorten anonymiteetti on säilynyt koko tutkimuksen ajan.

5 TULOKSET

Tässä luvussa käyn läpi keräämäni tutkimusaineistoa ja esittelen tutkimustulokset. Tutkimustulokset antavat tietoa kuinka haastateltavat nuoret ovat kokeet hankkeen tarjoaman toiminnan ja tuen sekä mitkä asiat ovat lisänneet Mission Possible nuorisotyön vaikuttavuutta eli nuorissa tapahtunutta positiivista muutosta. Käsittelen nuorten- ja koulunuorisotyöntekijöiden haastatteluaineistoa rinnakkain.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, kuinka Mission Possible koulunuorisotyö on lisännyt nuorten osallisuutta. Tutkimustuloksissa käsittelen hankkeessa esiintyviä osallisuuden osatekijöiden positiivisia vaikutuksia sekä yksilö- että yhteisöllisellä tasolla nuoriin sekä oppilaitos- ja asuntolaympäristöön. Esittelen koulunuorisotyön vaikutuksia nuorten arkeen ja opiskeluun hankkeen tarjoamien työmuotojen kautta, joita on ollut yksilövalmennus, pienryhmätoiminta sekä vapaa-ajantoiminta koululla, asuntolassa ja nuorisokeskuksessa.

Koulunuorisotyöhön kuuluu olennaisesti moniammatillinen yhteistyö koulun muiden toimijoiden kanssa, joita ovat esimerkiksi opettajat, rehtori, opinto-ohjaajat ja kuraattori. Tutkimuksen tehtävänä oli myös selvittää mitkä asiat vaikuttavat toimivaan moniammatilliseen oppilaitosyhteistyöhön ja miten sitä voisi kehittää.

5.1 Koulunuorisotyöntekijä

”Koulun nuorisotyöntekijät just juttelee nuorille ja niille voi mennä puhumaan, jos on joku murhe niin mä koen sen tärkeänä. Ja just kiva että ne tulee koululle ja keittää kahvia ja me voidaan pelata niitten kanssa kaikkia pelejä.” (Lukion nuori.)

Nuorten haastatteluista tuli esille, että nuoret pitävät koulunuorisotyöntekijöiden työtä monella tavalla tärkeänä. Nuorten sekä koulunuorisotyöntekijöiden haastatteluissa korostui nuorisotyölle ominaisen vapaamuotoisen kohtaamisen tärkeys. Kohtaamisen tapoja ja paikkoja oli useita. Nuoret olivat kohdanneet koulunuorisotyöntekijöitä välitunnilla ryhmäytyksissä ja vapaa-ajalla, asuntolassa tai nuorisokeskuksessa. Nuoret olivat myös tavanneet nuorisotyöntekijää kahden kesken yksilöohjauksen merkeissä. Hankkeen koulunuorisotyö on ollut vapaaehtoista mutta säännöllistä. Nuoret ovat kokeneet säännöllisen kohtaamisen ja

toiminnan tärkeäksi. He tietävät minä päivinä nuorisotyöntekijät ovat missäkin ja odottavat tapaamista.

” Ainakin itselle on juuri tullut ehkä se rutiini, että ne tulee tänne kerran viikkoon tai pari kertaa viikossa ja näkee muita ihmisiä ja saatiin juteltua mitä on tapahtunut. Saa muutakin ajanvietettä, kun istuu omassa huoneessa ja käydä koulussa.” (Asuntolan nuori.)

Nuoret kertoivat haastattelussa, että Mission Possible toimintaan osallistumista on helpottanut nuorisotyöntekijöiden liikkuminen koulun eri tiloissa, joissa eri alojen opiskelijoiden on mahdollista päästä tapaamaan ja keskustelemaan koulunuorisotyöntekijöiden kanssa. Yksi haastateltavista nuorista kertoi, että keskustelun aloittaminen on helpompaa, kun koulunuorisotyöntekijä tekee aloitteen.

Nuoret ovat kokeneet nuorisotyöntekijöiden myös motivoivan opiskelussa kyselemällä ja keskustelemalla opintojen sujumisesta sekä antamalla tukea itsenäisten opiskelutehtävien tekemisessä. Koulunuorisotyöntekijöiden kertoivat, että nuorten tarpeita ovat läsnä oleva tuki ja vierellä kulkeminen. Keskusteluiden aiheina ovat olleet opintoihin liittyvät asiat, arjen haasteet, asunto- ja raha-asiat, kaverisuhteet ja palveluihin ohjaaminen.

”Heidi ja Jonna auttaa tosi paljon just koulutehtävissä. Niinku, että kyselee, miten koulussa menee ja pyrkii auttamaan sitten, jos on joku vaikea kohta jossakin. ” (Asuntolan nuori.)

Koronapandemian aikainen lähiopetuksen puuttuminen on aiheuttanut oppimisen ja hyvinvoinnin haasteita (Jurvanen, Kauppinen, Kiilakoski, Kivijärvi, Laine, Nyman-Kurkiala & Siegfriids 2021). Näistä haasteista ovat kertoneet myös Mission Possible hankkeen nuoret ja koulunuorisotyöntekijät haastatteluissa. Koronarajoitukset ovat vaikuttaneet tuntuvasti myös asuntolan nuorten sosiaalisiin kontakteihin. Asuntolassa jatkui pitkään ulkopuolisten vierailukielto, jonka vuoksi nuoret eivät voineet kutsua asuntolan ulkopuolisia kavereita luokseen asuntolaan. Myös muilla haastateltavilla nuorilla oli ollut korona-aikana yksinäisyyttä, ja koronarajoitukset ovat tuntuneet nuorten elämässä pitkältä ajalta.

”On se siis ihan hirveästi vaikuttanut henkilökohtaisesti asioihin, että kun yläasteella ysi luokalla oli etäkoulua vuoden, sitä ennen mä olin ihan hirveän sosiaalinen ja menin juttelee uusille ihmisille ja en ollut ollenkaan ujo. Mutta sitten kun olin vuoden kotona, että en liikkunut melkein missään, niin se on vaikuttanut ehkä eniten siihen, että mä en uskalla mennä tutustua uusiin ihmisiin tai jännittää semmoiset uudet tilanteet ihan hirveästi. Niin on ollut iso vaikutus, ylipäätään mun elämään voi sanoa. Mutta pikkuhiljaa, kun nyt rajoituksia puretaan ja nyt ei ole enää etäkoulua niin yritän päästä samanlaiseksi mitä joskus olin, eli semmoinen rohkea ja että en ollut ujo. ” (Ammattikoulun nuori.)

Mission Possible hankkeen tavoitteena on ollut nuorten yksilö- ja ryhmätoiminnan kehittäminen opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja loppuun saattamiseksi sekä lisätä opiskelijoiden kouluun kiinnittymistä yhteisöllisyyden ja osallisuuden kautta. Hankkeen koulunuorisotyöntekijät ovat huomanneet nuorten yksinäisyyden, kavereiden tarpeen ja sellaisten tilanteiden tarpeen, joissa voisi tutustua uusiin ihmisiin ja saada kavereita. Koulunuorisotyöntekijät ovat luoneet asuntolaan sekä oppilaitoksiin nuorten tarpeisiin vastaavaa yhteisöllistä toimintaa, johon on voinut osallistua yksin tai kaverin kanssa koulupäivän aikana ja vapaa-ajalla.

5.2 Yksilöllisestä kohtaamisesta tukea arjen haasteisiin

Kaikki neljä haastateltavaa nuorta olivat osallistuneet Mission Possible yksilötoimintaan. Yksilövalmennusta oli annettu esimerkiksi keskustelemalla nuorten kanssa vapaamuotoisesti kohdaten koulussa, säännöllisissä kohtaamisissa yksilö- tai pienryhmäohjauksen yhteydessä tai koulun palaverissa. Nuorten haastatteluista kävi ilmi, että koulunuorisotyöntekijä on heille tärkeä ja merkittävä aikuinen. Koulunuorisotyöntekijän kanssa oli keskusteltu luottamuksella aiheista, joista ei ole voinut keskustella vanhempien tai kaverien kanssa. Keskusteluiden aiheita oli myös viikoittaiset kuulumisten vaihtamiset ja käytännön asiat, kuten ensimmäiseen omaan asuntoon muuttaminen, työharjoittelu- ja työpaikan etsiminen.

”Me keskustelimme opiskelusta, motivaatiosta ja opetussuunnitelmista. Kyllä mun mielestä nuorisotyöntekijöiden kanssa voit keskustella ihan kaikesta ja myös siitä, mitä sä et voi kertoa kaverille tai läheiselle ihmiselle. Mun mielestä kaikki on ollut anonymisti ja niinku kahdestaan nuorisotyöntekijöiden ja opiskelijan välillä.” (Lukion nuori.)

”Meitä ne auttoi kanssa etsiä toppi paikkaa, ylipäätään työpaikkoja ovat auttaneet ehtimään. He on ehdotellutkin työpaikkoja ja juuri näitä asuntohommiakin ovat auttaneet ja kyselleet, että miten asunnonhaku edistyy.” (Asuntolan nuori.)

Koulunuorisotyöntekijät ovat havainneet, että nuorilla on arkielämässä suuri tarve päästä keskustelemaan aikuisen kanssa. Nuoret ovat kyselleet nuorisotyöntekijöiltä, onko heillä oikeasti aikaa vaan jutella heidän kanssaan ja nuoret ovat olleet ilahtuneita läsnä olevasta kohtaamisesta. Kiilakosken mukaan nuorisotyöntekijät voivat vastata nuorten suureen tarpeeseen kohdata aikuisia. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön motiivi voi olla tuoda kouluun kohtaava ammattilainen, joka voi täydentää koulussa olevien aikuisten osaamista. Nuoret voivat hyötyä nuorisotyön yksilöä kohtaavasta työotteesta kohdaten nuorisotyöntekijän varaamatta vastaanottoaika tai kokemusta leimautumisesta erityispalveluiden käyttäjäksi. (Kiilakoski 57.) Mission Possible hankkeen koulunuorisotyöntekijät ovat kohdanneet nuoria yksilöllisesti sekä

olleet nuorten tukena erilaisissa koulupalavereissa ja toimineet tarvittaessa myös nuorten äänenä.

”Tärkein mulla on ollut yksilöohjaus, koska mulla on ollut sosiaalisten tilanteiden pelkoa ihan hirveästi. Se on ollut mulle helpottavaa esimerkiksi, jos Heidi on tullut mukaan tutustumispäivänä, kun mä aion vaihtaa alaa, että mun ei tarvi ihan yksin siellä olla. Ja sitten jos on ollut koululla palavereita tai jotain tämmöisiä mitä jännitin ihan hirveästi niin Heidi ollut mukana niissä. Pääasia, etten mä mee sinne yksin, koska sitten jos mua jännittää ihan hirveästi niin mä aina lähden helposti pois. Kun on joku kenen kanssa olla siellä ja joka on mun tukena ja hänelle voi sanoa mitä vaan. Jos vaikka jännittää ihan hirveästi hän rauhoittelee ja hän taputtaa olkapäästä”. (Ammattikoulun nuori.)

”Mä olin tosi epävarma, että miten mä kirjoitan kaikki yo-kirjoitukset ja minulla ei ollut motivaatiota tai siis en uskonut itseeni. Mutta sitten Jonna sanoi ja antoi minulle motivaatiota ja tukea, että kyllä sä pärjät ja hän aina kysyi, että miten mun opiskelu sujuu tällä hetkellä ja miten mä oon valmistautunut yo-kirjoituksiin. Se oli tosi hyvä motivaation tuki.” (Lukion nuori.)

5.3 Yksinäisyydestä yhteisöön

Osallisuus on tuntemusta kuulumisesta yhteisöön ja kokemusta olla osana sitä. Haastatteluista on käynyt ilmi, että koulunuorisotyötoiminta lisännyt kaikkien haastateltavien nuorten yhteisöllistä kohtaamista. Koulunuorisotyöntekijät ovat luoneet hankkeen aikana tilanteita, joissa nuorten on mahdollisuus viettää aikaa yhdessä ja tutustua uusiin ihmisiin. Kaikki haastateltavat nuoret kertoivat, että koulunuorisotyön yhteisöllinen toiminta on lisännyt kuulumisen tunnetta heille itselleen tärkeisiin ryhmiin, kuten koulu- tai asuntolayhteisöön tai pienempään ryhmään. Nuoret olivat löytäneet uusia kavereita ja kokivat olemassa olevien kavereussuhteiden vahvistumista.

“Mä olen tutustunut uusiin ihmisiin, että jos me vaikka pelataan jotain peliä ja just samalla kahvitellaan siinä ja sitten jos tulee vaikka muita oppilaita mukaan siihen peliin, niin sit mä oon tutustunut yhteen sen pelin kautta ja me ollaan nyt hyviä kavereita. Mä en uskalla ehkä itse mennä juttelee jollekin, mutta ku pelaa vaikka yhdessä ja tulee lisää oppilaita siihen peliin, niin mä oon jotenkin pystynyt olla sosiaalinen ja sitten tutustuin juuri niihin uusiin ihmisiin.” (Ammattikoulun nuori.)

“Mä löysin uusia kavereita ja sitten tuntuu enemmän ryhmän sosiaalisuus. En ole yksin tai en tunne itseäni yksinäiseksi.” (Lukion nuori.)

Asuntolan nuoret kertovat, että asuntolan viihtyvyyteen vaikuttaa yhteisöllinen toiminta kuten retket ja ajanvietteet asuntolan yhteisissä tiloissa sekä miten hyvin huonekaverit tuntevat toisensa ja kuinka solulaiset tulevat toistensa kanssa toimeen. Nuoret pitävät asuntolalla

järjestettävää yhteistä toimintaa tärkeänä ja kokevat että se on vaikuttanut positiivisesti asuntolan ilmapiiriin.

“No tietääkseni täällä yhteisissä tiloissa kukaan muuten ei käy muulloin, paitsi jos Heidi tai Jonna on täällä. Olisi kiva, jos täällä olisi enemmän tekemistä, niin viihtyisi paremmin muutenkin. Ihmiset haluavat tulla täällä käymään ja sitten pelaillaan esim. korteilla ja silleen. Jutellaan ihmisten kanssa kenen kanssa ei muuten tulisi juteltua välttämättä.” (Asuntolan nuori.)

Koulunuorisotyöntekijät kertoivat, että heidän toimintaansa ohjaa positiivinen pedagogiikka, jonka tavoitteena on kannustaa nuoria ja auttaa heitä löytämään omia vahvuuksiaan. Positiivinen pedagogiikka tarkoittaa positiivisen psykologian periaatteiden ja menetelmien soveltamista opetus- ja kasvatustoimintaan. Positiivisessa psykologiassa on keskeistä kiinnittää huomiota ihmisten vahvuuksiin, mahdollisuuksiin ja myönteisiin toimintatapoihin. Ihmiselämän myönteisen puolen vahvistamisen lisäksi positiivisessa pedagogiikassa pyritään myös hyväksymään negatiiviset tunteet ja että niillä voidaan nähdä olevan myönteisiä vaikutuksia henkilökohtaiseen kasvuun ja eheytymiseen. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 16–17.)

“Tavallaan se on siinä nuorisotyön menetelmissä, siinä nuorten kohtaamisessa ja sitten niissä pienryhmissä ja yksilöohjauksessa semmoinen kannustaminen ja niitten omien vahvuuksien löytäminen ja se virheiden tekemisen salliminen ja semmoinen että yritetään löytää hyviä asioita jalkautuvassa kohtaamistyössä siihen hetkeen. Esimerkiksi jos on ollut paha mieli tai huono aamu, niin nyt tämä kahvihetki piristi ja jutellaan jos joku asia on siellä koulussa semmoinen mikä harmittaa. Sekin voi tehdä hyvää, että saa pienen paussin ajatusvyörystä tai stressistä koululla. Se tuo positiivista nuoren päivään.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Koulunuorisotyöntekijät kertoivat positiivisen pedagogiikan menetelmien näkyvän vahvasti kaikessa Mission Possible yksilö- ja ryhmätoiminnassa. Positiivisen pedagogiikan menetelmiä oli käytetty myös ryhmäytyksissä, joissa oli annettu mahdollisuuksia etsiä omia ja toisten vahvuuksia.

“Luotiin semmoinen taideteos koulunseinälle, se oli siellä pidemmän aikaa. Välitunnilla opiskelijat kierteli ja tuli siihen, ottivat kahvikupposen ja he kirjoitti Post it lapuille joko itsestään tai kaverista jonkun vahvuuden. Siinä oli apuna vahvuussanoja, mistä sitten pystyi noutamaan vahvuuksia, koska se on tosi vaikeata monille nuorille ja aikuisillekin. Sitten saatiin semmoinen yhteinen yhteisöllinen taideteos luotua ja se siellä oli pidemmänkin aikaa, se oli aika kiva.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Hankkeen aikana haastateltavat nuoret ovat saaneet toiminnallista tekemistä arkeen, uusia kokemuksia ja kiireetöntä aikuisen läsnäoloa, jossa nuoret ovat kokeneet, että heidät kuullaan ja nähdään. Koulunuorisotyöntekijät ovat kulkeneet nuorten vierellä ammattiaikuisena yli

koulun rajojen. Koulunuorisotyöntekijöillä on ollut mahdollisuus kohdata nuoria myös koulun jälkeen ja auttaa heitä ohjautumaan uusien harrastusten tai palveluiden pariin.

”Voidaan olla sen saman nuoren kanssa palavereissa siellä muissa palveluissa, että ollaan joka paikassa eikä vaan siellä koululla, vaikka ollaankin koulunuorisotyöntekijöitä. Ollaan tavallaan sen nuoren elämässä, jos se nuori haluaa ja kokee sen turvalliseksi tai itselleen mukavammaksi, niin pystytään olemaan vähän laajemminkin mukana niissä verkostopalaverissa. Olen nähnyt myös omien asioiden hoitamisessa kehittymistä, kun yhdessä on niitä asioita hoidettu ja silleen se nuorikin on ehkä saanut niitä malleja, että ok, minä voin laittaa viestiä vaikka tälle kuraattorille tai tuossa on toi koulun sihteeri, että täältä voi aina käydä tällaisia asioita kysymässä. Sitten tulee taitoja hoitaa niitä asioita itse, kun ne on tehty uudessa ympäristössä pari kertaa yhdessä. Kehittymistä ja rohkaisua omien asioiden hoitamisessa.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Haastateltavilla nuorilla oli erilaisia odotuksia toimintaan osallistumisesta, kuten saada uusia ystäviä tai saada tukea opintoihin tai muihin arjen asioihin. Kaksi haastateltavaa nuorta kertoivat odotuksistaan Mission Possible toiminnasta ja kertoivat sen vastanneen heidän odotuksiin.

“No minä toivon, että löydän uusia kavereita ja ihmisiä, jotka voivat tukea minua ja kannustaa minua opiskelussa, kun joskus tuntuu, että motivaatio lähtee pois. Mie ainakin sain energiaa tai motivaatiota, kun minä tapasin uusia ihmisiä.” (Lukion nuori.)

“On auttanut ihan hirveästi, tälläkin hetkellä. Mä teen nyt tässä opintotehtäviä ja Heidi auttoi minua siirtymään, kun mä en uskalla olla luokassa, koska siellä on niin paljon ihmisiä. Sitten mä en pysty osallistumaan tai jos tulee kysyttävää vaikka, niin mä en uskalla vastata luokan edessä mihinkään juuri. Ehdotin heille sitä, että voiko Heidi auttaa minua, että minä pääsin tänne yksin tekemään ja me saatiin järjestettyä minulle semmoinen paikka missä minulla on hyvä tehdä tehtäviä, niin on vastannut odotuksia.” (Ammattikoulun nuori.)

5.4 Koulunuorisotyötä moniammatillisessa ympäristössä

Koulunuorisotyöntekijät kertoivat haastatteluissa, että moniammatillinen yhteistyö Mission Possible hankkeessa on yhteisöllisen toiminnan suunnittelua sekä opettajien, oppilashuollon ja koulun henkilökunnan palavereihin osallistumista. Koulunuorisotyöntekijät osallistuvat nuorten HOKS-keskusteluihin ja mahdollisesti myös muihin nuorten palavereihin. Mission Possible hankkeen toimintaa ja tiedotusta on suunniteltu yhdessä oppilaitosten ja asuntolan henkilökunnan kanssa muun muassa yhteisöllisen toiminnan suunnittelutiimeissä. Lukiossa ja ammattikoulussa toimintaa on suunniteltu eri rytmisissä erilaisten vuosikellojen avulla, jotka ovat joka koulussa omanlaisensa.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää mitkä asiat vaikuttavat toimivaan moniammatilliseen yhteistyöhön oppilaitoksessa. Koulunuorisotyöntekijät kertoivat haastattelussa, että moniammatillisen yhteistyön laatuun vaikuttaa koulun muun henkilökunnan tietämys koulunuorisotyön työmuodoista ja tavoitteista sekä koulunuorisotyöntekijöiden oma aktiivisuus.

Mission Possible koulunuorisotyöntekijät ovat kokeneet tärkeäksi nuorisotyöstä kertomisen moniammatillisessa verkostossa ja kertoneet nuorisotyön tavoitteista ja työskentelytavoista. Kiilakosken mukaan nuorisotyö voi olla kouluille uusi asia, koska nuorisotyön käytännöt voivat poiketa koulun totutuista käytänteistä. Tällöin koulun rakenteet eivät ole valmiina tukemassa nuorisotyötä (Kiilakoski 2014, 86, 55.), jolloin yhteisen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen on hyvä varata riittävästi resursseja. Kiilakosken mukaan menestyvän moniammatillisen yhteistyön edellytyksiä ovat toisten ammattikuntien toimintatapojen tunteminen. Toimiva moniammatillinen yhteistyö rakentuu yhteisestä puhetavasta, jossa ymmärretään mitä toiset tarkoittavat ja näin väärinymmärryksiä pystytään välttämään. Yhteinen keskustelu mahdollistaa yhteiset kehittämistarpeet, joiden pohjalta voidaan asettaa yhteisiä tavoitteita ja suunnitella toimintaa. Kiilakoski painottaa kehittämistarpeen tunnistamista ja kehittämiskohteen nimeämistä, jotta voidaan nähdä mitä kehitetään ja millä tavalla. Lisäksi kaikilla toimijoilla tulisi olla jaettu näkemys toiminnan luonteesta ja ajatus siitä, että asian hoitaminen on tärkeää. (Kiilakoski 2014, 114–115.)

Mission Possible koulunuorisotyön ympäristöt vaihtelevat kahdesta lukiosta suureen ammattikouluun, joissa jokaisessa oppilaitoksessa on omat tarpeensa. Koulunuorisotyön muotoutumiseen on vaikuttanut verkostoyhteistyö sekä koulujen eri ilmiöt ja tarpeet.

”Sitä pitäisi vielä viedä eteenpäin ja kehittää lisää, mikä merkitys nuorisotyöllä on ja mitä voidaan tuoda lisää ja miten se sitten näkyy siellä vaikka nuoren kouluun kiinnittymisessä. Yksikin nuori sanoi, että ei olisi tullut tänään koululla ellen minä olisi ollut siellä, välkkätoiminta ja tavallaan semmoinen, että miten tärkeä se on se yhteisöllisyys siellä.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Koulunuorisotyöntekijät näkevät tärkeäksi moniammatillisen yhteistyönkehittämisen, koska se helpottaa myös koulunuorisotyön oman toiminnan suunnittelua ja arviointia. Yhteisen toiminnan suunnittelu voisi olla säännöllistä ja yhteyshenkilöt voisivat tavata useamman kerran vuodessa ja käydä läpi yhdessä toiminnan suunnittelua ja arviointia. Oppilaitoksissa on otettu nuorisotyö myös oppilaitosten aikuisten toimesta hyvin vastaan ja se on mahdollistanut osallistua hankkeen onnistumisen ja tavoitteisiin pääsemisen. Yhteistyöllä on ollut suuri voima, jonka avulla on päästy luomaan toimintaa jokaisen oppilaitoksen tarpeisiin.

”On löytynyt ne henkilöt, jotka ovat innokkaasti mukana siinä ja lähtee suunnittelemaan ja ideoimaan ja sillä tavalla mahdollistaa sen yhteistyön myös meidän puolesta, että tulee se koulun vastine siihen keskustelulle ja ideoimiselle.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Nuoska on nuorisovaltuuston osaamiskeskus, joka kehittää alueellisesti ja valtakunnallisesti sovellettavia nuorisotyön malleja sekä levittää nuorisotyön hyviä käytäntöjä koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön (XAMK 2022). Valtakunnallisen nuorisotyön ja politiikan ohjelman tavoitteena on nuorisotyön osaamisen ja asiantuntijuuden kehittäminen osaamiskeskuksien toiminnan kautta. Nuorisotyön muotoja ja osa-alueita ovat muun muassa nuorten tieto- ja neuvomistyö, nuorten mielenterveyden edistäminen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy sekä sukupuolisensitiivinen nuorisotyö. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020, 33, 34.) Nuoskan osatoteuttajina toimii muun muassa ehkäisevän päihdetyön yhdistys Ehyt ry ja Mieli Suomen mielenterveysseura, jotka antavat koulunuorisotyölle työkaluja moniammatilliseen teemalliseen nuorisotyöhön. Mission Possible koulunuorisotyö on järjestänyt toimintaa yhteistyöoppilaitoksen kuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa, jossa koulunuorisotyöntekijät ovat käyttäneet Mieli ry:n nuorisotyölle räätälöimää materiaalia.

Moniammatilliseen yhteistyöhön koulunuorisotyöntekijöiden näkökulmasta vaikuttaa hyvä keskusteluyhteys koulun yhteyshenkilön kanssa, jotta myös toiminnan markkinointia ja mainostaminen olisi sujuvaa. Oppilaitoksien henkilökuntaa on tiedotettu, jotta he tietävät koululla tapahtuvasta toiminnasta ja voivat kertoa siitä nuorille.

”Tiedonkulku olisi ehdottomasti semmoinen kehitettävä. Puolin ja toisin, että myös opettajat tietäisi ja muu henkilökunta, että mitä meillä on pienryhmiä tai mitä kaikkea meillä on vaikka Whisper- nuorten illoissa.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Koulunuorisotyöntekijät ovat tiedottaneet Mission Possible toiminnasta sosiaalisesta mediasta ja koulun tiedotuskanavissa. Tiedotuksessa on ollut käytössä monia kanavia, kuten Tiktok, Instagram, Snap Chat ja Whats App ja sähköposti, joiden kautta nuoret ovat voineet olla yhteydessä myös koulunuorisotyöntekijöihin. Koulunuorisotyöntekijät arvioivat, että heidän omien tiedotuskanavien lisäksi koulun tiedotuskanavien käyttäminen on tärkeää.

5.5 Tulevaisuuden näkymät ja toiminnan kehittäminen

Toisen asteen opinnoissa on tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Korona aikainen lähiopetuksen puuttuminen on aiheuttanut haasteita nuorille, jonka lisäksi oppivelvollisuuden laajeneminen on vaikuttanut toisella asteella opiskeleviin nuoriin. Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on muun muassa kaventaa nuorten oppimiseroja ja kasvattaa

koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä kehittää toisen asteen valmistavia kouluksia ja nivelvaiheen ohjausta. (Oppivelvollisuuslaki 2014/2020.) Koulunuorisotyötä on tehty jo useita vuosia perusasteella mutta toisella asteella kiinteä koulunuorisotyö on vielä uusi asia Joensuussa. Mission Possible hankkeessa on kokeiltu uusia käytäntöjä koulunuorisotyön ja koulutuksen järjestäjien yhteistyölle sekä kehitetty nivelvaiheen yksilö- ja ryhmäohjausta nuorisotyön menetelmin.

Koulunuorisotyöntekijöillä on hankkeelle selkeitä kehittämisajatuksia. Pidempi hankeaika mahdollistaisi koulunuorisotyön viemisen vahvemmin oppilaitoksen rakenteisiin. Yhteistointaa voisi kehittää lisää oppilaskunnan ja tutor toiminnan kanssa ja jo olemassa olevia Mission Possible paketteja, kuten tunnilla mukana olemista ja ryhmäyttämistä voisi jatko työstää suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Esimerkiksi kolmen vuoden hankeaika mahdollistaisi pidempikestoista toimintaa opiskelijoiden kanssa ja koulunuorisotyöntekijät tulisivat nuorille tutuiksi kouluympäristössä ja siten madallettaisiin kynnystä toimintaan osallistumiseen.

”Tietysti jos miettii, että voidaan olla se kolme vuotta, niin siinä myös tulosten arviointiin ja rakenteellisiin muutoksiin saa vaikuttavuutta, sillä kun on se opiskelijaryhmä, jonka kanssa on työskennelty sen 3 vuotta. Sitten sieltä pystyisi työn laatua arvioimaan enemmän, kun niiden nuorten mukana on oltu pidempi aika ja järjestetty sitä toimintaa. Arvioida että onko siellä kiinnitytty siihen kouluun paremmin, onko keskeyttämisen vähentynyt, kun se olisi pidempi se hanke aika ja pystyisit työskentelemään pidempään niiden nuorten kanssa siellä.” (Koulunuorisotyöntekijä.)

Kaikki haastateltavat nuoret pitivät Mission Possible toiminnan jatkumista tärkeänä ja osa haastateltavista tiesi nuoria, jotka eivät ole olleet mukana hankkeen toiminnassa mutta voisivat hyötyä siitä.

”Mä toivoisin, että jos ja kun tämä jatkuu ja tästä informoidaan paljon justiinsa Instagramin kautta tai just nettisivujen kautta tai Tiktokin kautta, niin, että moni oppilas saisi tietää tästä vielä enemmän. Musta tuntuu, että ihan kaikki ei välttämättä tiedä edes, että on olemassa Mission Possible. Mä koen ainakin sen tärkeänä koska se on auttanut mua tosi paljon. Mä toivoisin, että ne ketkä ei vielä tiedä tästä ja esimerkiksi kamppailee samojen ongelmien kanssa, kun minä tai oli se sitten ihan mitä vaan, niin uskaltaisi mennä juttelemaan just nuorisotyöntekijöille tai vaikka täällä koululla. Heidikin sanoi, että hänet voi vetää sivuun milloin vaan, että jos on jotain asiaa tai juteltavaa että sitten jutellaan.” (Ammattikoulun nuori.)

”Tällä toiminnalla varmasti monet nuoret saa kerrottua asioita mitä he halusivat parantaa ja just koulu motivaatiota ja apua joihinkin asioihin mitä ei välttämättä vaikka omilta vanhemmiltaan saa, että voi sitten kysyä Heidiltä ja Jonnalta apua.” (Asuntolan nuori.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli arvioida Mission Possible kehittämishanketta ja selvittää kuinka hankkeen tavoitteet toteutuivat. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esiin Mission Possible hanketyön moniammatillisen yhteistyön kehittämisajatuksia ja uusia hyviä käytäntöjä koulunuorisotyön ja koulutuksenjärjestäjien yhteistyölle.

Kokosin opinnäytetyön tietopohjaa kolmen kuukauden ajan muodostaakseni riittävän laajan kuvan koulunuorisotyöstä ja siihen liittyvistä asioista, kuten koulusta oppimisen tilana, lainsäädännöstä, nuorisotyöstä ja moniammatillisesta yhteistyöstä. Tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia haastatteleamalla nuoria, jotka kertoivat kokemuksiaan ja ajatuksiaan hankkeen järjestämisestä toiminnasta. Nuorten haastatteluiden kysymyksen rakennettiin niiden osallisuuden teemojen ympärille, joiden katsottiin liittyvän olennaisesti koulunuorisotyöhön. Osallisuuden teemoina olivat muun muassa osallisuuden kokemukset koulu- tai vapaa-ajan yhteisöissä ja nuorten oma kokemus olla tärkeä oman elämänsuuntansa vaikuttaja. Koulunuorisotyöntekijöiden haastattelut avasivat koulunuorisotyön tapoja ja moniammatillisen yhteistyötä sekä sen mahdollisuuksia ja haasteita. Haastattelut toimivat monipuolisena ja mielenkiintoisena tutkimusaineistona, jonka kautta arviointitutkimus oli mahdollista tehdä ja tutkimuskysymyksiin oli mahdollista vastata.

Keskeisenä näkökulmana tutkimuksessani ovat nuorten haastatteluista koostettu aineisto, jossa nuoret kertovat kokemuksiaan Mission Possible hankkeen tarjoamasta toiminnasta ja tuesta. Olen koonnut taulukkoon 2 Mission Possible koulunuorisotyön menetelmiä ja niiden tuloksia. Taulukossa on arvioitu toimintamuotoja, joihin haastateltavat nuoret ovat osallistuneet.

Taulukko 2: Tarja Matikainen 2022. Mission Possible koulunuorisotyön työmuodot ja tulokset

Koulunuorisotyön menetelmät	Sisältö	Tulokset
Yksilöohjaus	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten toiveista ja tarpeista tapaaminen sekä keskustelu pinnalla olevista asioista • Palveluihin ohjaaminen • Harrastuksiin ohjaaminen • HOKS-keskusteluihin osallistuminen • Nuorten palaveriisiin osallistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea ja positiivisuutta arkeen • Nuori on keskustellut luottamuksellisesti koulunuorisotyöntekijä • Nuori on saanut ammattiapua • Uuden harrastuksen aloittaminen • Nuori osallistuu palaveriisiin ja kokee, että häntä kuunnellaan. • Nuori ei keskeytä opintoja ja kokee saavansa apua tarvittaessa • On saanut apua sosiaaliseen jännittämiseen. • Kehittyminen ja rohkaistuminen omien asioiden hoitamisessa. • Nuori on saanut apua työharjoittelupaikan, työpaikan ja asunnon etsimisessä
Yhteisöllinen- ja pienryhmätoiminta	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisöllinen välituntitoiminta • Ryhmäyttäminen • Vapaa-ajan pienryhmätoiminta oppilaitoksissa sekä vapaa-ajalla • Yhteisölliset asuntolaillat • Kohtaamistyö oppilaitoksissa, asuntolalla ja vapaa-ajalla 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaverit kerääntyvät yhteen ja ottavat kontaktia toisiinsa • Vahvuuksien löytäminen itsestä ja toisista • Tutustuminen uusiin ihmisiin, uusien kaverisuhteiden luominen • Nuori ei ole enää yksin, eikä tunne itseään yksinäiseksi • Tunne kuulumisesta yhteisöön ja olla osana sitä • Asuntolan viihtyisyys on lisääntynyt, opiskelijat haluavat viettää aikaa yhteisissä tiloissa • Nuoret kokevat voivansa vaikuttaa asuntolan asioihin

Hankeen tutkimustulokset osoittavat hankkeessa toteutettu nuorisotyölle ominainen vapaamuotoinen mutta säännöllinen kohtaaminen on edistänyt haastateltavien nuorten osallisuutta. Nuorten osallisuuden kokemuksiin on vaikuttanut positiivisesti hankkeen tarjoamat osallistumisen mahdollisuudet oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla. Yksilöllinen nuorten kohtaaminen on lisännyt nuorten itsetuntemusta ja vahvistanut heidän omaa tahtoaan vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Hankkeen aikana osa haastateltavista nuorista oli käynyt läpi haastavia asioita yhdessä koulu- nuorisotyöntekijän kanssa, jonka avulla nuorilla on ollut valmiuksia ja osaamista kohdata erilaisia tilanteita myös itsenäisesti.

Koulunuorisotyöntekijät ovat kohdanneet nuoria yksilöllisesti, arvostavasti ja tarkasti kuunnellen ja nuoret ovat kokeneet, että koulunuorisotyöntekijöillä on ollut aikaa nuorten kiireettömään kohtaamiseen. Koulunuorisotyöntekijät ovat pystyneet vastaamaan nuorten moninaisiin tarpeisiin ja auttamaan heitä eteenpäin arkielämässä, opinnoissa ja niiden loppuunsaattamisessa. Haastateltavat nuoret ovat saaneet toiminnallista tekemistä arkeen ja uusia kokemuksia. Nuoret ovat kokeneet, että heidät kuullaan ja nähdään ja että he ovat saaneet apua heille itselleen tärkeisiin asioihin. Nuorten ja koulunuorisotyöntekijöiden haastattelut osoittivat nuorten sosiaalisten taitojen vahvistumista Missioin Possible hankkeen aikana. Nuoret ovat tutustuneet uusiin opiskelukavereihin, vahvistaneet olemassa olevia kaverisuhteita ja kiinnittyneet vahvemmin kouluyhteisöön.

Opinnäytetyön tavoitteena oli myös selvittää mitkä asiat vaikuttavat toimivaan moniammatilliseen yhteistyöhön oppilaitoksessa. Tutkimustuloksista osoittavat, että laadulliseen moniammatilliseen koulunuorisotyöhön vaikuttaa se, miten koulunuorisotyön tavoitteet ja toimintatavat tunnetaan ja tunnustetaan oppilaitoksissa. Nuorisotyön roolin ymmärtäminen helpottaa yhteisen toiminnan suunnittelua. Koulunuorisotyöntekijät kertoivat, että moniammatillista yhteistyötä suunnitellaan oppilaitoskohtaisesti ja nuorisotyö toimii parhaimmillaan mukailien oppilaitoksen vuosirytmiiä ja oppilaitoksen opetuksen teemoja esimerkiksi järjestäessä nivelvaiheen ryhmäytyksiä tai teemallisia toimintoja.

Tutkimustulokset tuovat esille, että toisen asteen Mission Possible koulunuorisotyötä tarvitaan myös tulevaisuudessa. Hankemuotoisen toiminnan sijaan vakiintunut koulunuorisotyö hyödyttäisi parhaiten opiskelijoita ja koko kouluyhteisössä työskenteleviä ammattiryhmiä. Koulunuorisotyön suunnittelu osana oppilaitoksen muuta toimintaa lisäisi oppilaitosten ja nuorisotyön yhteisten tavoitteiden asettamista ja niiden käytännön toteutusta. Se, että koulunuorisotyö olisi osana kouluyhteisöä hyödyttäisi myös opiskelijoita, kun kaikki

oppilaitoksessa työskentelevät osaisivat ohjata opiskelijoita heidän tarpeitaan vastaavan ammattilaisen luokse. Kiinteä koulunuorisotyö edistäisi koko oppilaitosten osallisuutta. Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta katsoen on tärkeää, että kaikki kouluyhteisössä olevat opiskelijat ja koulussa työskentelevät ammattilaiset tuntevat kuuluvansa ja kuuluvat kouluyhteisöön. Tu-
kemalla yhteistä toimintaa ja kaikkien pääsemistä siihen mukaan voidaan vahvistaa yhteen-
kuuluvuuden kokemuksia ja yksilön tunteita omasta merkityksellisyydestä osana ryhmää (Ni-
vala & Ryynänen 2019, 239).

7 ARVIOINTI

Tässä kappaleessa käsittelen opinnäytetyöprosessiani ja esitän tilaajan arvion tutkimuksesta. Arvioin toimintaani tutkimukseni eri vaiheissa sekä arvioin tutkimukseni merkitystä tilaajalle ja ammattialalle. Opinnäytetyön tekemisen aikana olen oppinut runsaasti uusia asioita ja käsitteitä aihealueestani ja kehittynyt kirjoittajana ja tutkijana. Olen kokenut tutkimustyöskentelyn mielekkääksi ja innostavaksi sen kaikissa vaiheissa. Koen tutkimukseni merkityksen kasvaneen työn edetessä ja tutkimukseni aikana olen kiinnostunut yhä enemmän tutkimusaiheesta.

7.1 Tilaajan arvio

Palaute opinnäytetyöstä Koulunuorisotyö toisen asteen opiskelijoiden osallisuuden edistäjänä- Mission Possible koulunuorisotyö- kehittämishankkeen arviointitutkimus.

Mission Possible- kehittämishankkeen vaikuttavuuden arvioinnissa opinnäytetyöllä on ollut suuri merkitys. Tarja on perehtynyt koulunuorisotyöhön sekä sen tavoitteisiin prosessissa monipuolisesti teoriapohjalla sekä keskusteluilla hanketyöntekijöiden kanssa. Prosessissa on huomunut aito kiinnostus aiheeseen sekä yhteinen tavoite laadukkaan arviointitutkimuksen tekemiseen. Tässä esimerkkinä kysymysten muokkaaminen huolellisesti sekä tutkimusmenetelmän valinta kohderyhmä huomioiden ja teoriapohjan huolellinen tekeminen. Tarja hoiti haastattelutilanteet ammattitaitoisesti sekä teki niistä nuorille helppoja ja mukavia tilanteita, joka mahdollisti aidon haastattelukeskustelun.

Tämän prosessin myötä olemme pystyneet syventymään hankkeessa tulosten arviointiin uudesta näkökulmasta. Ja saaneet luotettavuutta omaan tulosten arviointiin opinnäytetyön tilaamisen kautta. Mielestämme Tarja on rajannut teemat hyvin ja tuonut tekstissä hienosti esiin limittäin haastatteluiden kautta saadun tiedon niin nuorilta kuin hanketyöntekijöiltä sekä liittännyt teorialiedon tueksi. Opinnäytetyö prosessissa mukana oleminen ja valmiin opinnäytetyön saaminen on lisännyt meidän ymmärrystämme tehdystä kehittämistyöstä ja sen vaikutuksista nuorten elämään.

Toivomme, että tätä arviointitutkimusta sekä hankkeen tuloksia voidaan tulevaisuudessa käyttää myös valtakunnallisesti toisen asteen koulunuorisotyön kehittämisessä ja uskomme, että tällä on suurta merkitystä sen kehittämisessä edelleen sekä juurruttamisessa osaksi oppilaitosten arkea.

7.2 Pohdintaa opinnäytetyöprosessista

Opinnäytetyöprosessi alkoi jo monta kuukautta aiemmin, ennen kuin tiesin opinnäytetyöni aiheesta. Opinnäytetyöhön valmentavien kehittämistoiminnan opintojakson aikana tutustuin erilaisiin tutkimus- ja kehittämismenetelmiin sekä tarkemmin opinnäytetyötutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta opintojakson ryhmätehtävässä päädyimme tekemään reportaasia, jota varten haastattelimme Joensuun Nuorisoverstaan Mission Possible hanketyöntekijää koulunuorisotyöstä. Ryhmätyö mahdollisti syvällisemmän perehtymisen aiheeseen ennen opinnäytetyön aloittamista. Ryhmätehtävää lukuun ottamatta koulunuorisotyö aiheena oli minulle täysin uusi.

Huomasin, että ns. kiinteä koulunuorisotyö ei ole pelkästään minulle uusi asia vaan se oli melko uutta myös yleisesti toisen asteen oppilaitoksissa. Tämä havainto sain minut kiinnostumaan aiheestani enemmän koska koin tutkimuksen olevan tärkeä ammattialalle ja tilaajalle. Käytin koulunuorisotyön tietoperustaan tutustumiseen runsaasti aikaa hahmottaakseni koulun ja nuorisotyön välisiä käytäntöjä ja mitä koulunuorisotyöllä tarkoitetaan. Tutkimukseni aikana minulla oli mahdollisuus keskustella tilaajan kanssa hankkeen toiminnasta ja koulunuorisotyöstä sekä päästä haastattelemaan nuoria heille luontevaan oppilaitos- tai asuntolaympäristöön. Jälkeenpäin ajateltuna olisin voinut lisätä laadullisen tutkimuksen menetelmäksi havainnoinnin, joka olisi voinut tuoda uutta tietoa nuorisotyönmenetelmistä ja niiden vaikutuksista tutkittaviin.

Tutkimukseni aikana pohdin myös, tarvitsiko tutkimukseni lisähaastatteluita muilta oppilaitoksessa nuorten kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta, kuten opettajilta, opinto-ohjaajilta ja kuraattorilta. Muiden ammattilaisten haastattelut olisivat voineet tuoda uutta tietoa hankkeen moniammatillisesta yhteistyöstä ja sen kehittämisestä. Päädyin kuitenkin pitämään tutkimukseni painopisteet nuorten osallisuuden kokemusten esille tuonnissa sekä hankkeen tarjoamien työmuotojen ja niiden vaikutuksien tutkimisessa.

Opinnäytetyöni haasteellisin vaihe oli tutkimussuunnitelman tekeminen ja aiheen rajaaminen. Suunnitelmaa tehdessä tutustuin moniin aihealueisiin, jotka karsiutuivat tietoperustan koamisvaiheessa pois. Käsitteiden rajaamisessa minua hyödytti ajatuksena se, että tarkastelin mitä kukin käsite tutkimusaiheessani tarkoittaa. Mikäli en löytänyt riittävästi yhtäläisyyksiä aiheeni ja käsitteen välillä, hylkäsinkin käsitteen.

Tutkimuksen mielenkiintoisin vaihe oli haastatteluiden tekeminen, aineiston analysointi ja tulkinta. Aineiston teemoittelua ja tulkintaa tehdessäni havaitsin haastattelukysymyksien

vastausten ja niistä saadun aineiston vastaavan hyvin tutkimuskysymyksiini. Kaiken kaikkiaan koen, että tutkimukseni on edennyt laadullisen opinnäytetyötutkimuksen mukaisesti sen kaikissa vaiheissa ja vastannut selkeästi kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön tekemisen myötä syvensin tietämystäni nuorisotyöstä ja tutustuin minulle uuteen yhteisöpedagogin toiminta-alueeseen. Uskon että voin hyödyntää tässä hankkeessa saatua koulunuorisotyön osaamistani yhteisöpedagogina.

Opinnäytetyötutkimuksen tulokset ovat tuoneet uutta tietoa työn tilaajalle, jota tilaaja voi hyödyntää hankkeen jatkamiseksi. Mission Possible kehittämishanke päättyy kesäkuussa 2022 ja tutkimusta kirjoittaessa Joensuun Nuorisoverstas ry on hakenut toiminnalle uutta rahoitusta. Mission Possible hanke on kehittänyt toimivia koulunuorisotyön malleja, joiden käyttöä voidaan jatkaa ja kehittää yhä edelleen hanketoiminnan jatkuessa. Tutkimustulokset kertovat, että laadukasta koulunuorisotyötä voi tehdä parhaiten koulunuorisotyön toimiessa kiinteänä osana oppilaitosyhteisöä.

Tutkimus on tuonut ajankohtaista tietoa toisen asteen koulunuorisotyön merkityksestä laajentuneen oppivelvollisuuden muutoksen aikana. Opinnäytetyötutkimukseeni koottuja hankkeen tuottamia koulunuorisotyön hyviksi käytännöiksi todettuja malleja ja käytännön toimintatapoja voidaan hyödyntää toisen asteen koulunuorisotyön ammattialan kehittämiseen. Toivon tutkimuksen lisäävän koulunuorisotyön tunnettavuutta ja siihen liittyvän moniammatillisen yhteistyön kehittymistä keskusteleväksi, avoimeksi ja osallistavaksi oppilaitoksien ja muun moniammatillisen työyhteisön jäsenille.

LÄHTEET

Ahlberg, Jenna & Appelgren, Jani & Häsä, Sari & Järvinen, Eveliina & Komulainen, Tuulikki & Koponen, Petteri & Kääpä, Jutta & Laitinen, Markus & Penttilä, Annariina & Rihu, Maritta & Tani, Hanna 2018. Koulunuorisotyön käsikirja: vinkkejä ja työmenetelmiä nuorisotyöntekijälle. Viitattu 10.2.2022. https://www.nuortenkouvola.fi/wp-content/uploads/sites/4/2018/12/Koulunuorisotyö_kasikirja_WEB.pdf

Aluehallintovirasto 2022a. Avustukset: Korona avustuksilla lisää tukea ja kohtaavia aikuisia lasten ja nuorten arkeen. Viitattu 13.3.2022. <https://aviavustukset.fi/tiedotteet/korona-avustuksilla-lisaa-tukea-ja-kohtaavia-aikuisia-lasten-ja-nuorten-arkeen/>

Aluehallintovirasto 2022b. Avustukset. Itä-Suomen aluehallintovirasto, Mission Possible. Viitattu 13.3.2022. https://aviavustukset.fi/visualisointi/#!/fi/projects/table/ColSel_Maa-kunta/ColSel_Teema/true/eyJhIjpbXSwiYiI6W10sIm-MiOltLdLCJkIjpbXSwiZSI6WyJJdMOkLVN1b211biBhbHVlaGFsbGludG92aXJhc3RvII0sImYiOlsiMjAyMCJdLCJnIjpbXSwiaCI6W10sImkiOltLdfQ==/eyJhIjpbudWxsLCJiIjoiYiW9uZXkiLCJjIjoiYiYbSIsImQiOiJrdW50YSIsImUiOm51bGx9

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Göös, Petra 2022. Koulunuorisotyön liito- lehti pdf. Yhteistyön monet mahdollisuudet koulunuorisotyöntekijän kanssa. Viitattu 14.3.2022. <https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2022-01/Koulunuorisoty%C3%B6n%20Liito-lehdess%C3%A4.pdf>

Harju, Aaro 2020. Kansalainen voi olla aktiivinen monella tavalla. Kansalaisfoorumi 30.11.2020. Viitattu 27.3.2022. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/kansalainen-voio-lla-aktiivinen-monella-tavalla/>

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy

Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä on osallisuus? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Viitattu 25.3.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1

Joensuun Nuorisoverstas ry 2021. Toimintakertomus 2021. Viitattu 13.5.2022. https://humakfi-my.sharepoint.com/personal/matita07_humak_fi/Documents/Communicare%20osa%201/Joensuun%20Nuorisoverstas%20ry,%20Toimintakertomus%202021.pdf

Joensuun Nuorisoverstas ry 2020. Toimintakertomus 2020. Viitattu 18.3.2022. https://www.nuorisoverstas.fi/files/ugd/88d4d8_47295ab42d9d498d9c2b181792fd7530.pdf

Jurvanen, Susanna & Kauppinen, Eila & Kiilakoski & Kivijärvi, Tomi Antti & Laine, Sofia & Nyman-Kurkiala, Pia & Siegfriids, Anna 2021. Näkökulma: Mitä koulunuorisotyö on?

- Tutkimuskatsaus koulunuorisotyön määritelmiin ja tavoitteisiin. Nuorisotutkimusseura ry. Viitattu 14.3.2022. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma75>
- Kantonen, Heikki 2022. Kehittyvä nuorisotyö nyt ja tulevaisuudessa webinaari 17.2.2022. Juvenia -nuorisualan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 15.3.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=YUaKMVgEOgk&list=PLXswRRybImzqMWIuUJuv3309Ax-NjAgXn4&index=20>
- Karhapää, Jonna 2021. Hanketyöntekijä. Verkkohaastattelu 22.11.2021. Haastattelija: Tarja Matikainen.
- Karhapää, Jonna & Ratilainen, Heidi 2021. Mission Possible tiedote 17.2.2021. Viitattu 12.3.2022. https://www.nuorisoverstas.fi/files/ugd/88d4d8_fadc9b3b0f1445909aff7b0e9f5c6807.pdf
- Kiilakoski, Tomi 2014. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Tampere: Juvenes Print
- Leskisenoja, Eliisa & Sandberg, Erja 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus
- MLL 2019. Oppilaiden osallisuus 31.7.2019. Viitattu 28.3.2022. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulurauha/oppilaiden-osallisuus/>
- Moilanen, Ulla-Riitta 2021. Kanuuna. Nuorisotyö koulussa -koonti. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 14.3.2022. <https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2021-08/Nuorisoty%C3%B6%20koulussa%20koonti.pdf>
- Nivala, Elina & Rynänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka: kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus
- Nuorisolaki 2016/1285. Monialainen yhteistyö. Viitattu 27.3.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Valtioneuvoksen julkaisuarkisto Valto. Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan koulutusohjelma 2020–2023: Tavoitteena nuoren merkityksellisyys ja osallisuus yhteiskunnassa. Viitattu 14.3.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162007>
- Opetushallitus 2022. Koulutus ja tutkinnot. Perusopetus. Viitattu 17.3.2022. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus>
- Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013. Lain tarkoitus. Viitattu 27.3.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287#Pidm45237816173616>
- Oppivelvollisuuslaki 2020/1214. Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen jälkeen. Viitattu 26.4.2022. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>
- Suomen sosiaalipedagoginen seura ry 2022. Sosiaalipedagogiikka. Viitattu 29.3.2022. <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>
- Tieteen termipankki 2022. Oppilashuolto. Viitattu 27.3.2022. <https://tieteentermiipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:oppilashuolto>

THL 2022a. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Viitattu 26.2.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>

THL 2022b. Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa. Viitattu 26.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisoissa-ja-vaikuttamisen-prosesseissa%20>

THL 2022c. Tutkimus: Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta. Viitattu 6.4.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/tutkimus/osallisuusindikaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta>

XAMK 2022. Osaamiskeskus Nuoska -Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa. Viitattu 15.3.2022. <https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/osaamiskeskus-nuoska-nuorisotyö-kouluissa-ja-oppilaitoksissa/>

LIITTEET

LIITE 1 Lukion ja ammattikoulun nuorten yksilöhaastattelu runko

LIITE 2 Asuntolan nuorten parihaastattelun runko

LIITE 3 Koulunuorisotyöntekijöiden parihaastattelun runko

LIITE 1

Lukion ja ammattikoulun nuorten yksilöhaastattelu runko

1. Onko koulunuorisotyöntekijöiden työskentely koululla mielestäsi tärkeää?
2. Minkälaiseen Mission Possible (Jonnan ja Heidin järjestämään) toimintaan olet osallistunut koulussa ja/tai vapaa-ajalla? (Esimerkiksi yksilöohjaus, toiminta koululla ja pienryhmätoiminta, Whisperillä.)
3. Mitä mieltä olet Mission Possible koulunuorisotyöntekijöiden (Jonnan ja Heidin) työstä lukiolla/ammattikoululla? Vaikuttaako koulun ilmapiiriin? Millä tavalla?
4. Oletko kokenut toiminnan itsellesi (juuri sinulle) tärkeäksi? (ne toiminnot, joihin olet osallistunut)
5. Onko koulunuorisotyötoimintaan ollut helppo osallistua? Mitkä asiat mielestäsi helpottaa toimintaan osallistumista?
6. Onko ryhmätoimintaan osallistuminen ollut sinulle tärkeää? Mitä toivoit toimintaan osallistumisesta? Vastasiko sinun odotuksiasi? Mitä olisit toivonut lisää? Olisi jokin voinut olla erilaista?
7. Minkälaisista asioista olette keskustelleet nuorisotyöntekijöiden kanssa?
8. Minkälaisiin asioihin olet saanut tukea tai apua?
9. Onko Mission Possible toiminnassa mukana oleminen lisännyt johonkin sinulle tärkeään ryhmään kuulumista?
11. Onko korona-aika vaikuttanut sinun vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin? Miten?
12. Näetkö tärkeäksi koulunuorisotyötoiminnan jatkumisen lukiolla/ammattikoululla?

LIITE 2

Asuntolan nuorten parihaastattelun runko:

1. Minkälaiset asiat vaikuttavat asuntolassa asumisen viihtyisyyteen ja kodikkuuteen? Onko jotakin mitä kaipaavat asuntolaan lisää?
2. Onko Mission Possible koulunuorisotyöntekijöiden työskentely asuntolalla (/koululla) mielestäsi tärkeää?
3. Mitä mieltä olet koulunuorisotyöntekijöiden (Jonnan ja Heidin) työstä asuntolassa? Onko se vaikuttanut asuntolan ja koulun ilmapiiriin? Millä tavalla?
4. Minkälaiseen Mission Possible asuntola-/vapaa-ajan toimintaan olet osallistunut? (Opintopiiri, yksilöohjaus, Whisper ja yhteisöllinen toiminta ja asuntolaillat.)
5. Minkälainen Jonnan ja Heidin järjestämä asuntola- ja ryhmätoiminta on ollut sinulle tärkeää?
6. Onko Mission Possible toiminta lisännyt asuntolan toimintaa/vapaa-ajan toimintaa?
7. Onko korona-aika vaikuttanut sinun vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin? Miten?
8. Oletko vaikuttanut toiminnan suunnitteluun? Onko toimintaan vaikuttaminen ja toiminnan suunnitteleminen yhdessä sinulle tärkeää? Miksi?
10. Oletko kokenut, että olet voinut vaikuttaa yhteisiin asioihin toiminnassa?
11. Minkälaisista asioista olette keskustelleet nuorisotyöntekijöiden kanssa? Minkälaisiin asioihin olet saanut tukea tai apua?
12. Näetkö tärkeäksi toiminnan jatkumisen asuntolalla ja koululla?

LIITE 3

Koulunuorisotyöntekijöiden haastattelurunko

1. Kuinka monta nuorta Mission Possible toiminta on tavoittanut erilaisissa toiminnoissa? (Lyhytaikaisia kohtaamisia ja pidempiaikaisia kohtaamisia)
2. Mikä on maksimaalinen määrä (arvionne) kohdata nuoria hankeresursseilla?
3. Minkälaisia tarpeita toimintaan osallistuneilla nuorilla on ollut? Minkälaisiin asioihin nuoret ovat pyytäneet apua tai tukea?
4. Minkälaisia vaikutuksia olette huomanneet Mission Possible toimintaan osallistuneissa nuorissa? Millä tavalla he ovat hyötäneet palveluista?
5. Miten voisi tavoittaa enemmän nuoria, mitä mahdollisuuksia siihen on? Esimerkiksi tavoittaa tukea tarvitsevia nuoria, jotka eivät ole tulleet mukaan toimintaan?
6. Hankkeessa tehdään moniammatillista yhteistyötä, ketä kuuluu moniammatilliseen verkostoonne?
7. Minkälaista yhteistyötä moniammatillisissa oppilaitosverkostoissa tehdään?
8. Mitkä asiat vaikuttavat moniammatillisen yhteistyön sujumiseen oppilaitoksessa? Entä asuntolassa?
9. Miten moniammatillista yhteistyötä voisi kehittää? Mitä asioita tarvitaan lisää, jotta moniammatillinen yhteistyö olisi sujuvaa? Mikä moniammatillisessa työssä toimii? Mikä ei toimi?
10. Onko nuorten ohjaaminen erilaisten palvelujen piiriin sujuvaa?
11. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että voitte tehdä laadukasta työtä oppilaitoksessa/asuntolassa?
12. Miten Mission Possible -toimintaa voisi kehittää?